

Bratislavský KURIÉR®

online vydanie | denné aktuality na www.bakurier.sk

Cyklokoalícia sa obrátila na súd

Developerský projekt pokračovania River Parku na Dvořákovom nábreží prinesie podľa občianskeho združenia Cyklokoalícia zhoršenie podmienok pre chodcov aj cyklistov. Investor podľa nej nerešpektuje územný plán, ktorý územím vedie hlavnú mestskú radiálu. Združenie preto podalo žaloby na ministerstvo životného prostredia aj okresný úrad, ktoré so stavbou súhlasili.

Po dokončení výstavby projektu má byť podľa Cyklokoalície priestor súčasnej promenády zúžený na polovicu, a to pre umiestnenie terás. Developer podľa združenia dlhodobo vystupoval proti vedeniu cyklistov po nábreží a v roku 2018 napríklad odstránil značenie cyklotrasy. "J&T Real Estate (JTRE) argumentovalo kolíznymi situáciami na zúženom priestore pred River Parkom 1, ktoré samo zapríčinilo," uviedol Dan Kollár z Cyklokoalície.

JTRE berie na vedomie, že Cyklokoalícia využila svoje právo napadnúť rozhodnutia spomínaných orgánov. "Vždy rešpektujeme a budeme rešpektovať všetky rozhodnutia príslušných orgánov a postupovať v súlade s nimi," deklaroval výkonný riaditeľ JTRE Pavel Pelikán. Podotýka však, že Cyklokoalícia bola po celý čas aktívnou súčasťou prerokovania dokumentácie.

(red, TASR)

Lanovka na Kamzíku premáva v predĺženom režime

foto TASR

Nie je súčasťou lyžiarskeho strediska, môže premávať?

Sedačková lanová dráha zo Železnej studničky na Kamzíku v bratislavskom Novom Meste opäť premáva. Jej prevádzka bola obnovená na základe usmernenia vedúceho hygienika Ministerstva dopravy a výstavby (MDV) SR. Verejnosť ju môže tento týždeň za dodržania prísnych hygienických opatrení využívať v predĺženom režime.

"S ohľadom na skutočnosť, že predmetná lanová dráha je zložkou dopravy v Bratislave a nie je súčasťou lyžiarskeho strediska, ako aj s ohľadom na typ predmetnej lanovej dráhy – otvorená sedačková

pre dve osoby, sme toho názoru, že uvedená lanová dráha môže byť aj naďalej v prevádzke," uvádza sa v usmernení rezortu dopravy.

Na lanovke sa môže sedieť na sedačkách vedľa seba len osoby z tzv. bubliny. Lanovka tento týždeň premáva v predĺženom režime, a to každý deň od pondelka do nedele v čase od 10.00 do 18.00 h. Premáva každú celú hodinu, pri veľkom záujme nepretržite. V prípade nepriaznivého počasia bude premávka lanovky prerušená.

(TASR)

V Bratislave žije takmer 5000 ľudí na ulici

Desiaty rok funguje v hlavnom meste občianske združenie, ktoré podáva pomocnú ruku ľuďom bez domova. Dávno pritom nejde iba o pomoc vo forme poskytovania stravy či oblečenia pre ľudí v núdzi. Sociálni pracovníci z OZ Vagus zabezpečujú ľuďom bez domova základné potreby, poradenstvo, pomáhajú im nájsť a udržať si prácu i bývanie. Ak chcete vedieť viac, tak o téme bezdomovectva nám detailne porozprávala Ing. Alexandra Kárová, výkonná riaditeľka OZ Vagus.

Vaše občianske združie-

nie funguje, a teda pomáha od roku 2011. Priblížte, aké bolo prvé poslanie Vagus-u?

Prvotnou ideou bolo založenie denného centra pre ľudí bez domova, v centre Bratislavy. Aby mali čo najlepší prístup k službám.

Kam ste sa v priebehu tých rokov posunuli?

Momentálne prevádzkujeme tri programy, a to denné nízkoprahové centrum pre ľudí bez domova – DOMEK na Mýtnej ulici, Terénnu sociálnu prácu – STREETWORK a Integrovaný program.

(Pokračovanie na str. 4)

Župa zapojí lekárov z ambulancií

Bratislavský samosprávny kraj (BSK) oslovil poskytovateľov ambulantnej zdravotnej starostlivosti s výzvou, aby boli viac ako inokedy nápomocní pri zvládaní nepriaznivej pandemickej situácie.

„Ich súčinnosť a funkčná ambulantná sieť sú dôležité na to, aby sme pomohli nemocniciam v kraji a predišlo sa ich zahlteniu. Pomôžeme tak zmierniť tak dôsledky pandémie na zdraví a životoch ľudí, pacientov, lekárov, ich rodín, kolegov, priateľov a známych,“ vyhlásil predseda Bratislavského samosprávneho kraja Juraj Droba.

Lekár BSK Tomáš Szalay sa so zástupcami ambulantných lekárov dohodol na tom, že budú poskytovať zdravotnú starostlivosť v maximálnom rozsahu. Okrem klasických ordinálnych hodín majú byť dostupní aj prostredníctvom telekonzultácií.

„Veľkou pomocou bude aj poskytovanie ambulantnej zdravotnej starostlivosti suspektným a covid-poziitívnym pacientom, ktorí nevyžadujú hospitalizáciu. Samozrejme za dodržaní všetkých bezpečnostných a protiepidemiologických opatrení tak, aby nemuseli byť posielaní do preťažných nemocníc. Tí budú zároveň počas domácej karantény monitorovaní, čo pomôže včas zachytiť varovné príznaky zhoršovania ich zdravotného stavu,“ ozrejmil Szalay.

Nakoľko väčšina špecializovaných ambulancií v Univerzitnej nemocnici Bratislava momentálne neposkytuje inú starostlivosť, BSK apeloval na lekárov-spezialistov, aby v prípadoch, ktoré neznesú dlhší odklad, prijímali takýchto, ale aj nových pacientov do svojej starostlivosti. Zároveň, aby kooperovali so všeobecnými lekármi vo svojom regióne.

(BSK)

„Kongresové centrum je projekt, aký sa na Slovensku stavia raz za generáciu.“

Vhre sú desiatky miliónov eur zo štátneho rozpočtu, pričom víťaz tejto dotácie na vybudovanie Národného kultúrneho a kongresového centra stále nie je známy. A tak sme sa o druhom súťažnom projekte bližšie porozprávali s jeho predstaviteľom, Pavlom Pelikánom, výkonným riaditeľom a podpredsedom predstavenstva spoločnosti J&T Real Estate.

Uchádzate sa o ňu s projektom Nové Lido, a tak nám ho priblížte.

Vybudovanie nového Národného kultúrneho a kongresového centra s podporou štátu vnímame ako jednu z najvýznamnejších stavieb súčasnosti. Projekt, aký sa na Slovensku stavia raz za generáciu. Hlavné námestie budúcej štvrte

Patrite medzi troch uchádzačov o štátnu dotáciu vo výške cca 60 miliónov eur, ktorá by mala slúžiť na vybudovanie Národného kultúrneho a kongresového centra (NKKK).

Nové Lido priamo oproti Slovenskému národnému divadlu vidíme ako ideálne miesto pre takého významného spoločenského zariadenia. Rozšírenie moderného centra Bratislavy na obe strany Dunaja a ich prepojenie promenádym mostom umožní vytvoriť unikátnu kultúrnu os v pešej dostupnosti všetkých kul-

túrnych a spoločenských funkcií od Starého Mesta až do Petržalky.

Prečo ste sa rozhodli reagovať na získanie štátnej dotácie?

JTRE je jeden z najväčších a najskúsenejších developerov na Slovensku. Za viac ako 25 rokov sme nazbierali skúsenosti s takmer

všetkými druhmi stavieb a niekoľko rokov sa venujeme aj multifunkčnému kultúrnemu a kongresovému centru v spolupráci so skúsenými odborníkmi na organizovanie kongresov a s promotérmi kultúrnych podujatí. Je preto prirodzené, že sme prejavili záujem o takýto projekt.

(pokračovanie na str. 3)

Udialo sa v meste

Staré Mesto nájomcu Staromestskej galérie opäť nevybralo

Bratislavské Staré Mesto ani na ďalší pokus nenašlo nájomcu priestorov Staromestskej galérie v Zichyho paláci na Ventúrskej ulici. Vyplýva to z výsledkov súťaže, ktoré mestská časť zverejnila na svojej webovej stránke. Účelom nájmu bolo zriadenie galérie umenia, ktorá bude zahŕňať viaceré činnosti. Figurovala medzi nimi výstavná činnosť, sprievodné programy k výstavám, ako komentované prehliadky, krstý katalógov či diskusie a iné akcie naviazané na aktuálne výstavy, ako aj rôzne kultúrne a vzdelávacie aktivity. Minimálne nájomné bolo stanovené na tri eurá za meter štvorcový na mesiac.

Bratislava plánuje spustiť parkovaciu politiku až na jeseň

Celomestská parkovacia politika v Bratislave nebude spustená začiatkom roka 2021, ako sa plánovalo, ale až na jeseň. Bratislavskí mestskí poslanci na svojom decembrovom zasadnutí rozhodli, že pre časovú náročnosť prípravy regulácie parkovania a uskutočňované procesy sa účinnosť všeobecne záväzného nariadenia (VZN) posunie z 1. januára na 1. októbra. V rámci celomestskej parkovacej politiky v Bratislave majú byť spoplatnené zóny iba na miestach, kde je výrazný problém s parkovaním, a iba v časoch, keď problém s parkovaním pretrváva. Vo vyhradených zónach budú platiť za parkovanie vodiči, ktorí nemajú trvalý pobyt v Bratislave.

Útulok Slobody zvierat mal vlani rekordný počet adopcií

Útulok Slobody zvierat v Bratislave mal vlani historicky najvyšší počet adopcií. Uviedla pre to predsedníčka organizácie Pavla Dugovičová s tým, že na adopciu šli prevažne psy a mačky, ktoré sú vhodné do bytu. Priblížila, že mnohí ľudia im v "covidovom roku" pomáhali so starostlivosťou o zvieratá. Niektorí si ich zobrali do dočasnej starostlivosti, aby odľahčili zamestnancov útulku. "Z dočasných opaterí sa potom stali fixné domovy. Hoci si ľudia adoptovali prevažne psy a mačky vhodné do paneláku, Dugovičová podotkla, že to odľahčilo prácu zamestnancov v útulku a mohli sa tak venovať zvieratám, ktoré im ostali.

Termín otvorenia nemocnice na Rázsochách sa určite posunie

Termín otvorenia novej Univerzitnej nemocnice na bratislavských Rázsochách sa určite posunie. Dôvodom je pandémia nového koronavírusu. Ministerstvo zdravotníctva vyvíja podľa ich vyhlásenia maximálne úsilie, aby nemocnica na bratislavských Rázsochách začala fungovať v praxi čo najskôr, avšak s prihliadnutím na pandémiu ochorenia COVID-19 nie je termín otvorenia nemocnice, avizovaný bývalým vedením ministerstva zdravotníctva, aktuálny. Návrh sa nachádza v procese verejného obstarávania komplexnej prípravy celého projektu.

Trať medzi DNV a Hlavnou stanicou obnovia

Železničnú trať medzi Devínskou Novou Vsou a Hlavnou stanicou v Bratislave plánujú Železnice Slovenskej republiky (ŽSR) zmodernizovať. Modernizácia je súčasťou železničného uzla mesta Bratislavy a rieši jeho západnú vetvu. Úsek trate, ktorý sa má obnoviť, prechádza od bratislavskej Devínskej Novej Vsi cez Lamač až po Hlavnú stanicu. Celková dĺžka stavby je 15,9 kilometra. Do roku 2025 predpokladá investor vybudovanie nových železničných zastávok Patrónka a Železná studienka s modernizáciou úseku Devínska Nová Ves a Lamač.

Na Šrobárovom nám. vznikne nový zelený priestor

Na Šrobárovom námestí v bratislavskej Petržalke vznikne nový zelený priestor. Mestská časť tam plánuje vysadiť približne 50 stromov. Zrekonštruovať a rozšíriť sa majú aj chodníky, vymeniť sa majú tiež lavičky a koše. Pribudnúť majú i výbeh pre psy na odľahlejším pozemku, pitná fontánka a street workoutové ihrisko v areáli školy. V ďalšej etape je naplánovaná obnova tartanovej dráhy. Zámerom obnovy je zachovanie najmä parkového charakteru. Na revitalizáciu námestia je vyčlenených 200.000 eur z mimorozpočtových zdrojov mestskej časti.

V mestských lesoch sprístupnili novú turistickú a bežeckú trasu

V bratislavských mestských lesoch sprístupnili novú turistickú a bežeckú trasu. Tri kilometre dlhý úsek vedie od Sparísk nad Peknou cestou v smere na Biely kríž. Trasa je alternatívou k rušnej asfaltke, ktorú využívajú peší turisti spolu s množstvom cyklistov a vznikajú tu konfliktné situácie. Vo voľné dni je tu už príliš plno, pre peších sme preto vybudovali samostatný chodník lesom, kde nájdú pokoj. Aktuálne je možné využívať prvú polovicu trasy, ktorá už je dokončená. Do začiatku rekreačnej sezóny dokončia Mestské lesy v Bratislave aj zvyšný úsek v smere na Biely kríž.

Na Jakubovom nám. budú vodozádržné opatrenia

Bratislavské Staré Mesto plánuje na Jakubovom námestí projekt vodozádržných opatrení. Riešiť má zachytávanie dažďovej vody a jej využitie na permanentnú, celoročnú závlahu stromov, kríkov a trávnatých plôch v parkovej časti námestia, ale tiež zníženie prietoku poddimenzovanej kanalizácie. Počíta sa tiež s komplexnou obnovou trávnatých plôch. Mestská časť zároveň ubezpečuje, že práce si nevyžadujú výrub vzrastlých stromov či kríkov, ani asanáciu objektov. Rozpočet projektu je odhadovaný na 260 000 eur.

Petržalka pokračovala v odstraňovaní autovrakov

Bratislavská Petržalka pokračuje v odstraňovaní autovrakov z parkovísk a verejných priestranstiev. Vlani vydalo miestne oddelenie životného prostredia viac ako 200 výziev na odstránenie nepojazdných vozidiel, v riešení je momentálne 74 vozidiel. Na základe výzvy mestskej časti bolo dobrovoľne odstránených 154 vrakov vozidiel. Ide o nepojazdné vozidlá, dlhodobo odstavené vozidlá, vozidlá bez platnej STK a podobne. Mestskou časťou bolo odstránených 51 vozidiel. Petržalčania môžu svoje podnety poslať prostredníctvom e-mailu na adresu vraky@petrzalka.sk.

Na podporu športovej infraštruktúry vyčlenilo mesto 600 000 eur

Hlavné mesto podporí v rámci grantového programu v budúcom roku aj rozvoj športu a vzdelávania. Na podporu investícií do športovej infraštruktúry vyčlenilo mesto vo svojom rozpočte na rok 2021 sumu 600 000 eur. Žiadosti o poskytnutie dotácie je možné podávať od 23. decembra do 1. marca 2021. TASR o tom informovala hovorkyňa Bratislavy Katarína Rajčanová. Minimálna suma dotácie na jeden projekt je 10 000 eur, maximálna 150 000 eur. Registrovať a poslať žiadosti o dotácie je možné prostredníctvom webovej stránky bratislava.egrant.sk.

Metropolitný inštitút Bratislavy hľadá riaditeľa

Mesto Bratislava vypísalo výberové konanie na riaditeľa/ku svojej príspevkovej organizácie Metropolitného inštitútu Bratislavy (MIB). MIB je prvý metropolitný "think tank" v histórii Slovenskej republiky, jeho úlohou je tvorba verejných politík, ktoré majú ambíciu zásadným spôsobom transformovať hlavné mesto SR Bratislavu s inšpiráciou vo svetových metropolách. Úspešný kandidát by mal rozvíjať a riadiť prácu Inštitútu v oblasti prípravy a tvorby územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacích dokumentov, mal by zastrešiť práce na príprave strategického dokumentu Plán Bratislava 2030 a iných koncepčných a strategických dokumentov.

Kultúru v kraji povedie Svetlana Waradzinová

Kvalitné koncipovanie Stratégie rozvoja kultúry v Bratislavskom samosprávnom kraji (BSK) na roky 2021 – 2027, ktorá bude základom pre akúkoľvek ďalšiu koncepcijnú činnosť, je len časť ambiciózných plánov novej vedúcej oddelenia kultúry BSK. Stala sa ňou bývalá prorektorka pre zahraničie, projektovú činnosť a vzťahy s verejnosťou Vysokej školy múzických umení (VŠMU) v Bratislave doc. Mgr. art. Svetlana Waradzinová, kde pôsobila od roku 1999. Ako dramaturgička, umelecká či marketingová manažérka pôsobila v Divadle Jána Palárika v Trnave, Nová scéna v Bratislave a Štúdiu L&S v Bratislava.

Máte zaujímavú tému? Staňte sa našimi ďalšími očami v teréne. Vaše námety posielajte na: redakcia@bakurier.sk

Mesačník Bratislavský kuriér vydáva Staromešťan, s.r.o. (Sedlárska č. 8, 811 01 Bratislava, IČO: 36842834)

Šéfredaktor: Peter Kimijan, sefredaktor@bakurier.sk, Redakcia: Jana Pohanková, Veronika Trojanová. E-mail: redakcia@bakurier.sk.

Inzercia: inzercia@bakurier.sk. Grafika: Rastislav Biznár, r.biznar@gmail.com. Tlač zabezpečuje CROMWELL a.s. Registrované MK SR: EV3820/09. ISSN 1338 - 1830.

Online vydanie. Najbližšie číslo vychádza 17. 2. 2021

„Kongresové centrum je projekt, aký sa na Slovensku stavia raz za generáciu.“

(Dokončenie zo str. 1)

Bratislava chýba na kongresovej mape sveta, pretože nemá vhodné zariadenie, ktoré by dokázalo splniť požiadavky organizátorov medzinárodných podujatí, ani dostatočnú ubytovaciu kapacitu pre veľké podujatia, ktorá je dnes na úrovni niečo cez 2 200 izieb vhodných na ubytovanie účastníkov kongresov. Celosvetovo je najväčší záujem o organizáciu kongresov do veľkosti 1 500 účastníkov, pričom viac ako 90 percent všetkých kongresov je do 500 účastníkov.

Preto si podľa nášho názoru zaslúži pozornosť aj projekt multifunkčného

trium ako reprezentatívnu inštitúciu s inými para-

vzhľadom na význam stavby a výšku očakávaných

stavbu projektovať a realizovať, nemôžu chýbať profesionáli so zásadnými skúsenosťami s obdobnými projektami.

Ak sa JTRE štátnu dotáciu získať nepodari, bude spoločnosť pracovať na vybudovaní Nového Lida aj napriek tomu, a teda z vlastných či iných zdrojov financovania?

Nové Lido je v plánoch mesta dlhodobou určené ako rozvojová lokalita. Samotné mesto mu dalo názov Celomestské centrum. Nové Lido je nábrežná štvrť, ktorá rozšíri centrum Bratislavy a spojí oba brehy Dunaja. Bratislava sa vďaka tomu konečne stane skutočným mestom na rieke. Desiatročia nevyužívanému územiu medzi

banistov už viac ako osem rokov a od začiatku je na centrálnom námestí plánovaná významná budova so spoločenskou funkciou. Takúto budovu tu plánujeme postaviť bez ohľadu na štátnu dotáciu. Ak by sa Národné kultúrne a kongresové centrum stavalo v inej lokalite, dostane inú vhodnú funkciu.

Už ste to naznačili, no v čom tkvie jedinečnosť projektu JTRE, respektíve, prečo by sa práve Nové Lido malo stať Národným kultúrnym a kongresovým centrom? Možno aj v porovnaní s ostatnými uchádzačmi.

Práve v spojení unikátnej polohy a maximálnej funkčnosti. Nábrežia sú v každej metropole reprezentatívnymi priestormi, ktoré prirodzene koncentrujú kultúrne a spoločenské inštitúcie. V Bratislave to dokazujú Slovenské národné divadlo, Slovenská národná galéria, Slovenská filharmónia v Redute či Slovenské národné múzeum. Navyše ponúkame už spomínanú možnosť vytvoriť kultúrnu os mesta a predĺžiť centrum až na pravý breh Dunaja. Vynikajúcu dostupnosť zabezpečí aj priame napojenie na diaľnicu, železniciu i električku. Veľkú pozornosť sme venovali maximálnej funkčnosti centra, ktoré vytvorí priestor rôznorodým funkciám, formám a žánrom a zároveň bude verejným priestorom otvoreným pre ľudí. Vďaka flexibilnej hlavnej sále bude spĺňať požiadavky na medzinárodné kongresové a kultúrne podujatia.

Ráta sa pri Novom Lide s bytovými jednotkami, respektíve s rezidenčnou časťou? Ak áno, tak v akom rozsahu?

Nami ponúkaná lokalita pre Národné kultúrne a kongresové centrum je v jadre novej mestskej štvrte, ktorá ponúkne všetky mestské funkcie, od bývania v piatich tisícach bytov, cez kancelárske priestory pre 20-tisíc zamestnancov, školu, kostol, až po verejné priestory – parky, námestia, mestský bulvár a nábrežnú športovo-rekreačnú zónu.

Blízkosť Dunaja a nábrežie chcete využiť pre verejnosť. Do akej miery?

V rámci nábrežnej športovo-rekreačnej zóny, ktorej

štúdiu sme v spolupráci s vodárskymi klubmi predstavili pred štyrmi rokmi, plánujeme vybudovať aj prístav pre malé rekreačné plavidlá, zátoku pre vodákov a verejnú mestskú pláž.

Kedy by ste s realizáciou projektu chceli začať a ako dlho predpokladáte, že bude stavba prebiehať. Respektíve, plánujete so začatím v danom termíne aj v prípade, že dotáciu nezískate?

Začiatok realizácie závisí od získania potrebných povolení. Samotná výstavba by potom trvala do troch rokov. V prípade, ak by naše projekty nezískali dotáciu, budeme tak ako doteraz pokračovať v príprave projektu štvrte Nové Lido.

Pre návrh vizualizácie lokality ste sa neobrátili na zahraničných, ale zostali ste verní slovenským architektom. Prečo ste sa tak rozhodli a aké dostali zadanie?

Prípravu konceptu Národného kultúrneho a kongresového centra sme zadali úspešnému slovenskému ateliéru Compass. Sú to architekti, s ktorými dlhodobo spolupracujeme na rozvoji štvrte Nové Lido, aj na iných projektoch. Riešenie konzultovali s popredným britským ateliérom Ian Ritchie Architects a akustickým štúdiom Efterklang. Oba zahraniční partneri majú množstvo skúseností z realizácií významných kultúrno-spoločenských objektov a s akustikou priestorov pre kultúru po celom svete od Spojeného kráľovstva až po Austráliu. Compass Architekti sú slovenskou špičkou v urbanizme a spolu vytvorili návrh objektu, ktorý sa prelína s priestorom námestia prepojeného s mestským bulvárom a centrálnym parkom štvrte. Spoločným cieľom bolo vytvoriť priestor, ktorý bude žiť nielen počas podujatí, ale bude voľne prístupný ľuďom. Všetci členovia tímu počítajú s tým, že pre výslednú podobu takéhoto významného projektu, aký sa buduje raz za generáciu, bude vyhlásená architektonická súťaž.

Veronika Trojanová
(foto vizualizácie
J&T Real Estate)

centra v EUROVEA CITY, konkrétne v projekte EAST TOWER, na ktorom sme začali pracovať dávno predtým, ako sa o novú výstavbu pre kongresy a kultúru začal v Bratislave ktokoľvek zaujímať. Nedo- sahuje síce štátom požadovanú kapacitu, ale podľa našich konzultácií s promotérmi kultúrnych akcií a organizátormi medzinárodných kongresov dokáže uspokojiť viac ako 98 percent akcií, ktoré prichádzajú do úvahy. Netreba zabúdať, že nová štvrť či päťtisícová hala neprinesie z pohľadu organizovania koncertov a iných kultúrnych podujatí nič zásadne nové, pretože podobné kapacity už dnes ponúkajú Zimný štadión O. Nepelu, NTC, Incheba či dokonca hala na Pasienkoch. Samozrejme, čo sa týka vhodnosti a kultúrnosti prostredia, tieto stánky budú za novým NKKC výrazne zaostávať.

Keď sa objavila požiadavka štátu vybudovať Národné kultúrne a kongresové cen-

metrami, než k akým sme dospeli po dlhých úvahách

investícií, preberie najdôležitejšiu úlohu v celom

my, chceli sme využiť naše dlhoročné skúsenosti a zároveň ponúknuť vhodnú lokalitu priamo v centre mesta pri Dunaji. V prípade, ak sa objekt bude realizovať v rozsahu, ako ho štát zadefinoval, pôjde o jedinečnú stavbu súčasnej generácie pre kultúru a kongresy. Očakávame, že

proces budovania štátu a uskutoční sa architektonická súťaž, pretože stavba generácie si to zaslúži. Či bude domáca alebo medzinárodná, stojí za uváženie, lebo aj na Slovensku máme množstvo šikovných a kreatívnych tímov architektov a inžinierov. Samozrejme, v tíme, ktorý bude túto

Mostom Apollo a Starým mostom dominujú uzavreté a z veľkej časti nevyužívané areály. Tento priestor treba otvoriť a dať ľuďom možnosť, aby tam mohli žiť, pracovať, zabávať sa a relaxovať pri užívaní si nábrežia Dunaja. Na príprave projektu pracujeme s tímom architektov a ur-

celý článok nájdete
na bakurier.sk

V Bratislave žije takmer 5000 ľudí na ulici

(Dokončenie zo str. 1)

V dennom centre si môžu ľudia bez domova dať raňajky alebo obed, osprchovať sa, zobrať si čisté oblečenie alebo navštíviť ošetrovňu. Najdôležitejšou súčasťou je sociálne poradenstvo, vďaka ktorému dokážu ľudia meniť svoju sociálnu situáciu.

V čom spočíva toto sociálne poradenstvo?

Témou poradenstva môže

rejnosti väčší záujem pomáhať?

Kampaňou chceme poukázať na to, že medzi ľuďmi bez domova sa nachádzajú rôzni ľudia, ako napríklad týrané ženy, odchovanci z detských domovov, starší ľudia alebo ľudia s rôznymi zdravotnými či psychickými problémami. Zdieľaním ich príbehov, ktoré sa čítajú len veľmi ťažko, chceme ukázať, ako sa môže z kohokolvek z nás stať človek bez domova. A prečo je

tém na seba nadväzujúcich služieb v dennom centre a Streetworku. A na dlhoročných skúsenostiach postaviť Integrovaný program, v ktorom ľuďom poskytujeme bývanie s podporou.

Bohužiaľ, no ešte vždy sa môžeme stretnúť aj s pohľadovými reakciami ľudí, ktorí majú záujem, nad ľuďmi bez domova. Existuje stigma, že kto je na ulici, tak musí byť automaticky alkoholik alebo zlodziej. Už ste to naznačili, no môže sa stať aj človeku z dobrých pomerov, že skončí na ulici?

Môže sa to stať v podstate hocikomu. Môže sa stať, že náhle pridete o zamestnanie a neviete si rýchlo nájsť nové. Alebo máte nejaký vážny úraz a zamestnávateľ vás vyhodí zo zamestnania. Bohužiaľ sa to stále stáva. Tiež vás v takejto situácii nemusia podporiť vaši priatelia alebo rodina a oslanete v tom sami.

Aké sú teda najčastejšie príčiny, pre ktoré sa ľudia ocitajú na ulici?

Na ulici sa ocitajú rôzne skupiny ľudí. Mladí aj starší ľudia, seniori, ľudia so zdravotnými a psychickými problémami, týrané ženy, odchovanci z detských domov. Častými príčinami sú strata zamestnania, rozvody, zlá sociálna situácia, neisté bytové podmienky,

byť napríklad riešenie zdravotného stavu, vybavenie si dokladov, hľadanie bývania, kontaktovanie rodiny a podobne. Sociálne poradenstvo je tiež základom v Streetworku, kedy naši kolegovia prichádzajú za ľuďmi bez domova na miesta, kde žijú. Tiež im v teréne vedú poskytnúť čisté oblečenie, zdravotné ošetrenie alebo transport do zariadenia či do nemocnice. Hlavnými piliermi Integrovaného programu sú prevencia pred stratou bývania, zamestnávanie a poskytovanie bývania s dlhodobou podporou sociálnych poradcov.

V uplynulých týždňoch sa najmä na sociálnych sieťach rozšírila kampaň na pomoc ľuďom bez domova. Aj online už vieme pomôcť príspevkom či už na zdravotné ošetrenie, hľadanie práce alebo zabezpečenie stabilného domova pre ľudí bez domova. Je, aj vďaka kampani, zo strany ve-

Pomáhate iba v hlavnom meste alebo v rámci celého Slovenska?

OZ Vagus prevádzkuje svoje programy v rámci mesta Bratislava, kde žije okolo 4 000 ľudí bez domova, čo je najviac v rámci celého Slovenska. Za desať rokov existencie sa nám podarilo vybudovať sys-

zadlženost, závislosti. Väčšinou ide o súbor udalostí, okolností ktoré postupne

Právnik radí

JUDr. Branislav Záhradník

Dostal som v zamestnaní výpoveď. Cítim krivdu, že išlo zo strany zamestnávateľa o pomstu a preto sa chcem obrátiť na súd. Aký je postup? Môžem sa pokiaľ súd nerozhodne zamestnať alebo je lepšie počkať? Ak uspejem, musím ma opäť zamestnať a dať mi nejaké odškodné? Vaša situácia je ľudsky pochopiteľná. Cítite krivdu a chcete sa brániť. Treba si však uvedomiť, že je potrebné právne relevantným spôsobom posúdiť celú situáciu a vyhodnotiť Vašu šancu uspieť v súdnom konaní. Iste chápete, že len pocit a subjektívne hodnotenie, že ide zo strany zamestnávateľa o pomstu nestačia. Keďže neuvádzate konkrétne podrobnosti môžeme odpovedať všeobecne. V zásade platí, že zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď iba z dôvodov

ustanovených v Zákonníku práce. Dôvod výpovede sa musí vo výpovedi skutkovo vymedziť tak, aby ho nebolo možné zmeniť s iným dôvodom, inak je výpoveď neplatná. Dôvod výpovede ani nemožno dodatočne meniť. Zamestnávateľ má pri výpovedi zamestnancovi aj ďalšie dôležité povinnosti a musí striktnie naplniť nielen hmotnoprávnu, ale aj procesnú stránku, ktoré vyžaduje zákon. Ak došlo z jeho strany k pochybeniu je iste vhodné obrátiť sa na súd. Neplatnosť skončenia pracovného pomeru výpoveďou, okamžitým skončením, skončením v skúšobnej dobe alebo dohodou môže podľa §77 Zákonníka práce zamestnanec, ako aj zamestnávateľ uplatniť na súde najneskôr v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa mal pracovný pomer skončiť. Dôležité je písomne oznámiť zamestnávateľovi, že trváte na tom, aby Vás ďalej zamestnával.

Prirodzene samotné súdne konanie bude trvať určitý čas a na jeho konci bude rozhodnutie súdu. Ak uspejete so svojou žalobou a súd rozhodne, že zamestnávateľ Vám dal neplatnú výpoveď postupuje sa podľa §79 ods. 1 a 2 Zákonníka práce. Ak ste oznámili zamestnávateľovi, že trváte na tom, aby Vás ďalej zamestnával, Váš pracovný pomer sa nekončí s výnimkou, ak by súd rozhodol, že

nemožno od zamestnávateľa spravodlivo požadovať, aby zamestnanca ďalej zamestnával. Zamestnávateľ bude povinný poskytnúť Vám náhradu mzdy. Táto náhrada patrí zamestnancovi v sume jeho priemerného zárobku odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do času, keď mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci alebo ak súd rozhodne o skončení pracovného pomeru. Ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy presahuje 12 mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov vôbec nepriznať. Náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov. Otázka ďalšieho zamestnania je na Vašom osobnom rozhodnutí, zákon Vám nebráni sa zamestnať. Má to svoje výhody, ale aj určité nevýhody, treba starostlivo zvážiť Vašu konkrétnu situáciu. V praxi sa stretávame s tým, že zamestnávateľia aj po prehratom súdnom spore nemajú záujem zamestnanca ďalej zamestnávať a snažia sa s ním dohodnúť a platne rozviazať pracovný pomer.

Svoje podnety môžete posilať na adresu redakcia@bakurier.sk.

vedú až k strate bývania.

Vravíte, že v hlavnom meste máme tisíce ľudí bez domova. Koľko ich je na Slovensku celkovo?

Na Slovensku žije podľa údajov Štatistického úradu

z roku 2015, približne 23 tisíc ľudí bez domova a ďalším 4 až 8% hrozí vylúčenie

z bývania. V Bratislave žije na ulici okolo 4 000 ľudí, čo je najviac na Slovensku.

Do akej miery sa vám darí vracat' ľudí bez domova späť do bežného života?

V našom elektronickom systéme máme od začiatku otvorenia denného centra evidovaných 4 748 ľudí. Toto číslo každý rok narastá, avšak darí sa nám aj ukončovať bezdomovectvo jednotlivcov. Za rok 2020 ide o 29 ľudí. Pod ukončením bezdomovectva si môžete predstaviť napríklad umiestnenie chorého človeka v útluku, nájdenie vhodného sociálneho zariadenia, nájdenie cenovo dostupného bývania.

Ak poznáme niekoho vo svojom okolí, kto sa dostal do existenčných problémov a chceli by sme mu pomôcť, len nevieme ako, tak čo máme robiť?

V prvom rade je dôležité sa s daným človekom rozprávať. Opýtať sa ho, čo by potreboval a s čím mu viete pomôcť. Pri našej práci nikdy ľuďom neurčujeme, čo je podľa nás správne, čo by mali robiť. Počúvame, s čím prichádzajú na sociálne poradenstvo a snažíme sa im ukázať vhodné cesty, ako sa dá prísť k ich cieľu. Vhodné je tiež poradiť, kam sa môže obrátiť o pomoc, napríklad u nás v dennom centre na Mýtnej ulici. Alebo sa dá tiež kontaktovať našu linku na pomoc ľuďom bez domova alebo linku Integrovaného programu.

Veronika Trojanová
(foto archív OZ Vagus)

celý článok nájdete na bakurier.sk

V Prahe a Brne sa už strechy zazelenali, Bratislava výrazne zaostáva

Domčeky pokryté zemou, porastené trávou. Poviete si ďalší módny výmysel dnešnej doby. No málokomu napadne, že tieto „hobbitie“ príbytky sú založené nielen na estetickej stránke ale najmä funkčných vlastnostiach.

medzi poslednými.

Záhradu na streche má aj NASA

Okrem toho, že často vzerajú aj na pohľad veľmi lákavo, ponúkajú ľuďom a prírode niekoľko benefitov. Štúdie o zelených strechách už prebehli po

veľ produktívne využije aj v procese fotosyntézy, ktorá umožňuje rastlínkam kvitnúť a prosperovať,“ uvádza štúdia univerzity a NASA.

Premietnuté do financií, z dlhodobého hľadiska významne ušetríte za energiu na klimatizáciu či vďaka tepelnoizolačným vlastnostiam aj za vykurovanie. Výskumné centrum ide príkladom. Zelené riešenia aplikuje samotná Budova číslo 12 v centre NASA.

Ekologicky zmysľajúce samosprávy sa snažia vrátiť prírodu do miest už desaťročia

Iniciátorom v Európe boli najmä tradične ekologickejšie zmysľajúce, nemecky hovoriace krajiny. „V Nemecku, už pred 40 rokmi, prišla

samospráva s myšlienkou zelených striech. Cieľom bol manažment dažďovej vody. S tým, že takéto aktivity podporovala buď úlavami z poplatkov alebo inými benefitmi na nehnuteľnosti,“ priblížil Branislav Siklienka zo Sky Gardens. Nemci tak majú k dispozícii niekoľkoročné dáta. Tie preukázali, že v letných dňoch pri vonkajšej teplote 25-30° Celzia, dochádza k zníženiu teploty vnútornej miestnosti pod vegetačnou strechou v priemere o 3-4° Celzia. Každé zníženie vnútornej teploty o 0,5 °C vedie k úsporám elektriny pri klimatizácii o 7 %.

Povinnosť vs. príspevok

V západných krajinách sú rozdiely v tom ako k zeleným strechám pristupujú. Niekde ide o povinnosť, inde získavajú úľavu či kompenzáciu za hotovú realizáciu. „V súčasnosti v Rakúsku, pokiaľ má budova plochú strechu, máte

povinnosť pokryť ju zeleňou,“ dodáva Siklienka. Aj v Kodani je zákonom stanovená povinnosť mať zelenú strechu. Táto politika sa vzťahuje na všetky strechy so sklonom menším než 30 stupňov. Kodaň navyše chce byť do roku 2025 uhlíkovy neutrálna. Zelené strechy použila ako jeden z nástrojov zmierňovania dopadov klímy. Podľa Európskej federácie zelených striech by do roku 2030 malo na každého obyvateľa mesta v Európskej únii pripadať päť štvorcových metrov zelených striech a stien. Tým by sa zelená plocha v mestách rozšírila na 1,82 mi-

va

V neďalekom Brne sa vybrali cestou dotácií. V roku 2019 sa rozhodli do zelene na strechách investovať 780 tisíc eur. Okrem fyzických osôb sa o dotáciu mohli uchádzať školy, cirkvi, nákupné centrá alebo bytové družstvá. Ku koncu roka sa na území Českej republiky nachádzalo 1,58 miliónov m² zelených striech. Za 5 rokov sa plocha vegetačných striech v Českej republike viac ako zdvojnásobila.

Podľa hrubých odhadov odborníka na zelené strechy sa číslo na Slovensku pohybuje okolo 200 tisíc m². K problematike zele-

Chýba osвета a garant, štúdií a materiálov je dostatok

Prvá lastovička v tejto oblasti z dielne hlavného mesta bola zrealizovaná v roku 2017 pre obyvateľov Domova Archa. Starostlivosť o takúto strechu je zo skúseností minimálna. Stačí dva krát za rok pretrhať náletové buriny a trocha pohnojiť. Životnosť vegetačnej strechy pri kvalitnom výrobci aj 50 rokov. Napriek tomu je tento projekt ojedinelým svojho druhu.

Nasledovali komerčné projekty polyfunkčný komplex v Ružovej doline Rozadol či biznis centrum BBC1Plus na Plynárenskej ulici. Nákupné centrum Central je tiež pokryté zeleňou. Nová autobusová stanica na Mlynských Nivách by mala mať zelenú strechu s rozlohou približne dvoch futbalových ihrísk.

V druhej polovici minulého roka oznámila záujem o vegetačnú strechu aj prezidentská kancelária. V septembri o tom informovala prezidentka Čaputová. Pokiaľ chceme, aby ostali pre nás mestá obývateľné, musíme zastaviť úbytok plochy so zeleňou. Tak ako sme všetci v Bratislave cítili, že sa nám dýcha ľahšie počas pandemických opatrení a obmedzení mobility, tak vieme pozorovať aj lokálne zlepšenie pri výsadbe zelene. Dôkazov, vedeckých štúdií a publikácií zo Slovenska aj z iných krajín máme dostatok. Preto je nepochopiteľné, že sme sa v tejto oblasti zatiaľ ďaleko neposunuli.

Jana Pohanková
(foto archiv Sky Gardens, livingroofs.org, www.nasa.gov)

Branislav Siklienka - Sky Gardens

liardy metrov štvorcových. Znížia sa tak tepelné straty budov a prašnosť v daných oblastiach, rovnako by prišlo k zlepšeniu akumulácie zrážkovej vody.

V Prahe a Brne sa už strechy zazelenali, Bratislava výrazne zaostáva

ných striech nemáme ani základné štatistiky. Jednoducho povedané, na Slovensku ani v samotnej Bratislave ich zatiaľ nikto nespočítal. Na prvý pohľad sa zdá, že sa ňou výraznejšie nezaobera štát ani samospráva.

Škandinávcovia už niekoľko storočí vedia, že si proti rozmanitému vplyvu počasia vieme pomôcť. Ich príbytky bežne tvorili strechy, kde nanosili hlinu, nasadili trávu a tak benefitovali z dokonalého tepelného štítu.

Späť k prírode

Dnes sa stále častejšie obraciame k prírode a riešeniam, ktoré zelené prvky využívajú. Z pôvodnej zelene v mestách sme si nepremyslenou výstavbou ukrojili toľko, že sa pred extrémnymi javmi nemáme kde schovať. Prehrievanie miest a narastajúci počet teplotných ostrovov, znečistené ovzdušie či problém so vsakovaním vody z privalových dažďov trápi aj Bratislavčanov. Riešenia zatiaľ prichádzajú len veľmi pomaly. Pritom nikto nemusí vymýšľať koľko na voze. Zelené strechy majú potenciál prispieť k takýmto riešeniam. Zdá sa, že na to prichádzame

celom svete. Výskumné centrum NASA spolu s Kolumbijskou univerzitou pred takmer 10 rokmi publikovali výsledky, ktoré potvrdzujú logiku zelených striech. Pozorovanie prebiehalo na strechách v New Yorku.

S kvalitnou strechou nie je potrebné mrhať množstvo eur na vykurovanie či klimatizáciu

Merania zaznamenávali prostredníctvom satelitných snímkov. Výsledok? Počas mesiaca júl namerali na bežných strechách v priemere o 19 stupňov vyššiu teplotu oproti tej pokrytej zeleňou.

„V praxi to znamená, že rastlinstvo na vrchole budovy pomáha znížovať celkovú teplotu budovy. Deje sa to preto, lebo vegetácia absorbuje teplo z okolitého vzduchu a uvoľňuje ho odpa-
rovaním. Teplo sa záro-

Bytové domy

Spracúvanie osobných údajov prostredníctvom kamerových zariadení v bytovom dome II.

(pokračovanie z minulého čísla)

Jednou zo situácií, ktoré usmernenie rieši, je „používanie“ falošných ka-

JUDr. Mgr. Marek Perdík

mier. Všeobecné nariadenie o ochrane údajov sa neuplatňuje na falošné kamery (t. j. akákoľvek kamera, ktorá nefunguje ako kamera, a preto nespracúva osobné údaje). Rovnako sa neuplatňuje úprava GDPR v prípade, ak je kamera súčasťou vybavenia výhradne len bytu alebo nebytového priestoru, teda slúži výhradne na súkromné účely osôb žijúcich v domácnostiach, pokiaľ sa kamerami samozrejme nemonitujú externé verejné priestory.

Je potrebné rozlišovať prevádzkovanie kamerového systému vlastními v bytovom dome a vlastníkom nebytového priestoru (predajne), ktorý chce otvoriť novú prevádzku a nainštalovať systém na monitorovanie kamerou na účely predchádzania vandalizmu. Prostredníctvom štatistiky môže preukázať, že v blízkom okolí je vysoký predpoklad vandalizmu. Skúsenosti susedných prevádzok sú takisto užitočné. Nevyžaduje sa, aby dotknutý prevádzkovateľ preukázal vzniknutú škodu. Pokiaľ škody v susedstve naznačujú nebezpečenstvo a pod., môže to preukazovať oprávnený záujem. Predloženie národných alebo všeobec-

ných štatistík trestných činov, bez analýzy dotknutej oblasti alebo nebezpečenstiev pre túto konkrétnu predajňu, však nie je dostatočné. Rovnako to platí aj o inštalácii kamerových zariadení pre vlastníkov v bytovom dome.

Právo na prístup

Právo na prístup znamená, že Dotknutá osoba má právo získať potvrdenie od vlastníkov (prevádzkovateľa kamerového systému) o tom, či sa jej osobné údaje spracúvajú alebo nie. V prípade monitorova-

nia kamerovým systémom to znamená, že ak sa žiadne údaje nijakým spôsobom neukladajú ani neprenášajú po uplynutí momentu monitorovania v reálnom čase

Ak vlastníci pokračujú v spracúvaní osobných údajov nad rámec monitorovania v reálnom čase (napr. v prípade uchovávaní), dotknutá osoba môže požiadať o vymazanie osobných údajov. Pojem „nad rámec“ je potrebné vykladať extenzívne, napr. ak spracúvanie údajov už nie je potrebné alebo sa údaje získali nezákonne. Ak by došlo len k rozmazaniu osobných údajov dotknutej osoby, považuje sa osobný údaj za vymazaný.

Právo namietať

Dotknutá osoba má právo z dôvodov týkajúcich sa jej konkrétnej situácie – kedykoľvek – namietať voči spracúvaniu. Vlastníci následne musia preukázať závažné oprávnené dôvody, ktoré prevažujú nad právami a záujmami dotknutej osoby. Ak ich nepreuká-

nieho monitorovania kamerou. Označovanie však spočíva na dvoch tzv. vrstvách, aby sa úplne splnila transparentnosť a informačná povinnosť.

Informácie prvej vrstvy (varovné označenie)

Prvá vrstva predstavuje primárny spôsob, akým sa vlastníci prvýkrát spoja s dotknutou osobou. V tejto fáze môžu použiť varovné označenie, na ktorom budú zobrazené príslušné informácie. Zobrazené informácie možno uvádzať v kombinácii s ikonou, s cieľom poskytnúť dobre viditeľným, zrozumiteľným a ľahko

mačný pult, recepcia alebo spoločná chodba), alebo by mali byť zobrazené na jednoducho prístupnom plagáte. Ako už bolo uvedené, varovné označenie s informáciami prvej vrstvy musí obsahovať jasný odkaz na informácie druhej vrstvy.

Lehoty uchovávania a povinnosť vymazania

Osobné údaje sa nesmú uchovávať dlhšie, než je

nie lehoty uchovávania v súlade so zásadami nevyhnutnosti a primeranosti a za preukázanie súladu s ustanoveniami všeobecného nariadenia o ochrane údajov zodpovedajú vlastníci sami.

Technické a organizačné opatrenia

Spracúvanie osobných údajov počas monitorovania kamerou musí byť nielen právom dovolené, ale prevádzkovatelia aj sprostredkovatelia (vlastníci) ho musia primerane zabezpečiť. Vykonané **organizačné a technické opatrenia** musia byť **primerané rizikám pre práva a slobody fyzických osôb**, ktoré sú dôsledkom náhodného alebo nezákonného zničenia, straty, zmeny, neoprávneného poskytnutia údajov získaných prostredníctvom monitorovania kamerou alebo prístupu k nim. **Vlastníci (prípadne spoločenstvo vlastníkov alebo správca v ich mene) musia prijať primerané technické a organizačné opatrenia na ochranu údajov už v čase plánovania monitorovania kamerou, teda predtým, ako začnú získavať a spracúvať videozáznamy.** V týchto zásadách sa zdôrazňuje nevyhnutnosť zabudovaných technológií zvyšujúcich ochrany súkromia, štandardné nastavenia na minimalizáciu spracúvania údajov a zabezpečenia potrebných nástrojov na umožnenie čo najvyššej ochrany osobných údajov.

JUDr. Mgr. Marek Perdík
predseda ZLSBD

(foto chran.cz)

(napr. online prenos na iné miesto), mohli by poskytnúť len informáciu, že sa žiadne osobné údaje už nespracúvajú. Ak sa však v čase žiadosti údaje stále spracúvajú (napr. ak sa údaje ukladajú alebo akýmkoľvek spôsobom priebežne spracúvajú), dotknutá osoba by mala získať prístup a informácie.

Právo na vymazanie (zabudnutie)

žu, spracúvanie údajov jednotlivca, ktorý vzniesol námietky, sa musí zastaviť.

Označenie monitorovaného priestoru

Priestor, ktorý je monitorovaný, je potrebné patrične označiť. V európskych právnych predpisoch o ochrane údajov sa totiž už dávno uplatňuje podmienka, že by si dotknuté osoby mali byť vedomé funkč-

čitateľným spôsobom zmysluplný prehľad zamýšľaného spracúvania. Formát informácií by sa mal prispôbiť konkrétnym miestam.

Informácie druhej vrstvy

Aj informácie druhej vrstvy sa musia dotknutej osobe sprístupniť na ľahko prístupnom mieste, napríklad v podobe úplného informačného listu, ktorý je k dispozí-

potrebné na účely, na ktoré sa osobné údaje spracúvajú. Či je alebo nie je nevyhnutné ukladať osobné údaje by sa malo riadiť obmedzeným časovým horizontom. Vo všeobecnosti, oprávnenými účelmi pre monitorovanie kamerou sú často ochrana majetku alebo uchovávanie dôkazov. Vzniknuté škody sa zvyčajne dajú preukázať do jedného alebo dvoch dní. Za vymedze-

celý článok nájdete na bakurier.sk

Pomáhať je ľudské a potrebné

Aj keď sme v rámci spoločnosti v minulom roku riešili najmä ochorenie Covid 19, bohužiaľ, ešte vždy pribúdajú aj pacienti so závažnejšími diagnózami. Napríklad onkologického charakteru. A tak sme sa porozprávali s riaditeľkou OZ Liga proti rakovine **Evou Kováčovou**. Združenie desiatky rokov poskytuje pomocnú ruku pacientom i rodinám, ktorých životy zasiahla rakovina.

V Lige proti rakovine pôsobíte 19 rokov. Aká bola vaša cesta za postom výkonnej riaditeľky?

Motivácia na prácu v Lige vznikla na mojej vtedajšej pracovnej pozícii v komerčnej firme, v rámci ktorej som pre Ligu organizovala benefičné koncerty. Dnes niečo veľmi bežné, v tom čase, pred 25-timi rokmi, to bola novinka. Niečo, čo sa na Slovensku rodilo. Veľmi ma to bavilo, videla som zmysel v získavaní zdrojov na podporu užitočného programu takejto inštitúcie. V podvedomí som uvažovala nad tým, že by mohlo byť zaujímavé pracovať v oblasti charity. Niekedy má podvedomie veľkú silu a keď si niečo veľmi želáš... Po piatich rokoch organizovania koncertov sa v Lige uvoľnilo miesto výkonneho riaditeľa a ja som ponuku na túto prácu dostala. Toto rozhodnutie i dnes hodnotím ako dobré, keďže mám prácu, ktorá ma baví, je užitočná a dnes viac ako kedykoľvek predtým vnímame jej veľký zmysel a prínos.

Predsa len, práca s ťažkými ľudskými osudmi, musí byť veľmi náročná. Ako sa udržiavate v psychickej harmónii, keď sa toľké roky denne stretávate s témou onkológie a s onkologickými pacientmi?

Mojou psychohygiénou je každé poďakovanie, každý úsmev človeka, ktorý chodí ku nám do Centra pomoci. Viac-menej tých ľudí vnímam od začiatku, ako ku nám prišli, v akom rozporení prišli. Keď časom vidím, že sú to iní, životaschopní a aktívni ľudia, ktorými sa stali i vďaka

návštevám u nás. Keď vidím, že sme ich prebrali zo smútku a letargie, že sa vrátili „späť do života“, vtedy si hovorím, že to stojí za to. Tak to vnímajú i moje kolegyne a je d -

skúsenosti títo pacienti zvládajú?
K a ž -

no, či sa s človekom stretávame osobne alebo s ním komunikujeme cez Onkoporadňu, či ho stretneme na pobytoch organizovaných LPR pre pacientov. Vieme o ňom veľa, aj keď sa nemáme vždy možnosť stretnúť, navyše ak je z ktoréhokoľvek kúta Slovenska.

No potom sú tu aj tragické osudy, o ktorých vopred viete, že sú nezvratné...

Samozrejme, nastanú i situácie, ktoré sú psychicky náročné. Viete o človeku, že mu ostáva málo času, prídete s nádejou, že ho i vďaka nám prežije čo najproduktívnejšie a najkrajšie. Nečaká ľútosť. Je vďačný za pochopenie a podporu a vy by ste chceli dať viac, ale nedá sa. V rámci možností je našou snahou spríjemniť mu zostávajúci čas čo najviac. Treba si v tej chvíli uvedomiť, že i to „málo“ s ohľadom na jeho životnú situáciu, znamená pre neho veľa. Myslíme na to, že sme mu umožnili stráviť posledné dni života najlepšie ako sa dalo. Je mnoho osudov, príbehov – tých so šťastným koncom a porazením choroby, no i tých, ktoré nemali toľko šťastia. Každý jeden je osobitý a silný a z každého sa dá niečo vziať.

Dnes je situáciu navyše odlišná, pandemická a ľudia s rakovinou sú rizikovou skupinou. Ako situáciu z vašej

dý sme osobitý, každý máme svoje nastavenie. Z toho vyplýva, že aj onkologickí pacienti zvládali a zvládajú túto situáciu rozdielne. Niektorí lepšie, iní horšie. Niekoľko ukludní, ak sa s ním len porozprávate, vypočujete ho, upokojíte, podporíte. Takmer na každého má veľmi dobrý vplyv milý rozhovor, prejavenie ochoty počúvať. Samozrejme, v rámci našich možností riešime prípad od prípadu. Zisťujeme a poradíme, čo sa dá v rámci riešenia individuálnych problémov robiť. Trpezlivosť a milé ľudské slovo, to sa potvrdzuje denne ako jeden z najlepších liekov. A občas potreba pochopiť, že nám človek vo svojej nemohúcnosti a bezradnosti i „vynadá“, aj keď tomu nás potrebuje, len svoje emócie musí spracovať. Sociálna izolácia má nepriaznivý vplyv na nás všetkých. V prípade pacientov, ktorí sa obávajú o svoj život, práve toto výrazne neprospeje.

Poskytujete aktuálne pre ľudí s rakovinou nejakú extra pomoc, ktorá súvisí s hrozbou ochorenia Covid19?

Na vzniknutú situáciu sme reagovali hneď v prvej vlne pandémie. Naším cieľom bolo byť tu pre onkologických pacientov a ich rodiny s poskytovaním pomoci v rôznej forme. Tá, ktorá sa veľmi osvedčila, je psychosociálna podpora v podobe možnosti kon-

zultácií so psychológmi, ktorí svoje podporné poradenské služby poskytujú naprieč Slovenskom. Počas pandémie sa realizujú telefonické konzultácie. Na začiatku pandémie sme pripravili krátke motivačné video s prvotnými upokojujúcimi radami; posilnili sme poradenstvo širokej škály odborníkov v Onkoporadni; mnohé informácie sme pre pacientov zisťovali individuálne; pravidelne sme izolovaných ľudí motivovali videami našich lektorov na facebooku Ligy proti rakovine. Počas roka sme zachovali práve tie projekty, ktoré majú pre pacientov veľký zmysel. Spomínané poradenstvo v Onkoporadni, konzultácie psychológov i Fond jednorazovej finančnej pomoci v hmotnej núdzi. Tento sme i napriek našej nepriaznivej situácii v tomto roku ešte dokázali zachovať. Jednoducho, boli sme k dispozí-

Spomínané psychologické poradenstvo je k dispozícii aj pre rodinných príslušníkov, ktorí sa v tejto náročnej situácii môžu poradiť, ako ju čo najlepšie zvládajú tak z pozície príbuzného či z pozície pacienta. Dozvedia sa, ako pacienta podporovať a zároveň aj to, ako zvládnuť svoju vlastnú psychohygienu. Práve pre príbuzných sme v tomto roku spustili nový projekt stretávania sa príbuzných onkologických pacientov. V období, keď bolo možné stretávať sa osobne mal u ľudí veľký ohlas a veríme, že v ňom bude možné pokračovať po uvoľnení opatrení a po ukludnení sa aktuálnej náročnej situácie.

Chránia podľa vás proti pandemické opatrenia pacientov dostatočne? Prípadne, aké opatrenia by ste doplnili?

Zažívame obdobie, aké sme pred tým nepoznali. Dnes je u mnohých populárne hodnotiť situáciu od stola, ale nijakým spôsobom neprísť s pomocou alebo návrhmi, ako všetko čo najlepšie zvládajú. Aj preto si nedovolím hodno-

rancia, pochopenie, ocenenie snahy, navrhovanie konštruktívnych riešení. Určite sa všetko dá robiť lepšie a dôraznejšie, každý však nech hodnotí vtedy, ak problematiku pozná, prešiel ňou.

Ale hlavne, nech každý urobí čo i len málo v rámci svojich možností pri pomoci a podpore či už jednotlivcom alebo spoločnosti. A to je našou snahou – byť tu a teraz na pomoc ľuďom, ktorí sa na nás obrátia a ktorým pomôcť akokoľvek môžeme a vieme. To, čo by sme i my uvítali, je jasná, včasná a zrozumiteľná komunikácia opatrení, ktoré sa zavádzajú. Chápeme, že to nie je jednoduché, a preto robíme maximum, čo je v našich možnostiach, aby sme boli tí, ktorí pacientov ukludnia, zistia informácie, ktorí im poradia.

Aké sú plány Ligy proti rakovine do ďalšieho roka?

Vyjadrovať sa dnes k plánom by bolo nielen odvážne, ale sčasti aj nezodpovedné. Všetci riešime to, čo je dnes a snáď, čo bude zajtra. Všetci sa obávame o budúcnosť, o existenciu. Chceme s optimizmom veriť, že dokážeme ustáť toto náročné obdobie napriek tomu, že nám vypadol náš najväčší zdroj príjmu v jeho klasickej podobe (Deň narcisov). Chceme veriť, že vzájomná súdržnosť, solidarita a podpora budú hodnoty, ktoré si všetci osvojíme. Potom na základe nich môžeme stavať i naše ďalšie pôsobenie tak, aby sme boli naďalej k dispozícii pacientom, príbuzným, ale aby sme dokázali tak ako i v minulosti oslovovať i verejnosť s tým, čo je špeciálne dnes nespochybniteľné - že zdravie je to najcennejšie čo máme a starať sa oň je v rukách každého jednotlivca. Ak máme to šťastie, že sme zdraví a máme príležitosť či už osobne alebo sprostredkovaním, napríklad cez našu organizáciu, pomôcť tým, ktorí o svoje zdravie prišli, urobme tak. Lebo pomáhať je ľudské a potrebné...

Veronika Trojanová
(foto archív EK)

cii, sme naďalej a veríme, že aj budeme. Chceme byť užitoční pre všetkých, ktorí sa na nás obrátia a vyhľadajú našu pomoc.

Môžu sa na vás so žiadosťou o pomoc obrátiť aj rodinní príslušníci pacientov?

tiť a odpovedať jednoznačne. Úprimne chcem veriť, že každý, kto má možnosť a príležitosť, snaží sa robiť veci najlepšie ako vie. Ak čelíte takej situácii, akej čelíme v tomto roku, hľadajte riešenia, skúšame, a pritom robíme aj chyby. Preto je nevyhnutná tole-

Kvalitou veterinárnej medicíny sa dostávame na úroveň vyspelého sveta

Zvieratá sa stávajú čoraz viac neodmysliteľnou súčasťou bežných rodín. Za uplynulé desaťročia sa stali plnohodnotnými členmi domácností, ktorí si vyžadujú nielen lásku a pozornosť, ale aj zdravotnú starostlivosť. Svoje o tom vie **MVDr. Milan Švihran**, jeden z popredných zverolekárov na Slovensku, ktorý v bratislavských Jarovciach už 24 rokov prevádzkuje špičkovú veterinárnu polikliniku.

Patrite medzi najvyhľadávanejších zverolekárov v Bratislave. Čím to podľa vás je?

Nikdy som sa nad tým nezamýšľal, ani som neanalyzoval či patrí medzi najvyhľadávanejších zverolekárov v Bratislave. Myslím si, že na Slovensku, aj v Bratislave, za posledných 30 rokov, teda po Nežnej revolúcii, nastala revolúcia aj vo veterinárnej medicíne, ktorá dovtedy bola orientovaná hlavne na hospodárske zvieratá. Postupne, a teraz už väčšinou, sa preklapila na spoločenské zvieratá. Za tú dobu, od momentu, kedy sme všetci začínali na "zelenej lúke", môžeme konštatovať, že sa kvalitou slovenskej veterinárnej medicíny dostávame na úroveň tak obdivovanej úrovne vyspelého sveta. Medicínou založenou na dôkazoch, čo vyžaduje hlboké vedomosti, prístrojové vybavenie a dostupnosť moderných medikamentov. Výrazne sa zlepšila zdravotná starostlivosť o záujmové zvieratá. V Bratislave, aj na Slovensku celkovo, vyrástlo a tiež sa profiluje množstvo kvalitných odborníkov. Čoraz viac je dôležitá úzka špecializácia na rôzne úseky veterinárnej medicíny. Byť dobrým zverolekárom si vyžaduje

veľké úsilie. Jednak v príprave, ale aj v samotnej praxi. Veľakrát aj na úkor vlastného súkromia, ale odmenou je dobrý pocit z pomoci zvieratku a z radosti klientov.

Vedeli ste vždy, že chcete byť veterinárom alebo bola aj taká možnosť, že by ste sa venovali klasickej medicíne?

Vždy som mal záujem o prírodu. Vyrastal som v rodine, kde moji rodičia chovali rôzne zvieratá, ktoré sa tiež nevyhli ochoreniam a už vtedy som s mojim otcom pátral po príčinách, ktoré ich spôsobili a ako ich vyriešiť. Až do 15-tich rokov som nebol rozhodnutý o svojej budúcnosti. Rozhodoval som sa medzi geológiou a veterinárstvom a nakoniec zvíťazil záujem o živú prírodu. A po skončení strednej veterinárnej školy v Košiciach som videl svoju budúcnosť už len v zverolekárskej poslaní.

Predpokladám, že vašími najčastejšími pacientmi sú spomedzi

spoločenských zvierat psi a mačky. Aké ochorenia v súčasnosti na klinike liečite najčastejšie?

Máte pravdu. Našimi najčastejšími pacientmi sú psi a mačky. Vo veľkých mestách sa mačky často dostávajú na úroveň psov, čo sa týka počtu a niekedy ich aj prevyšujú ako pacienti. Ale častými návštevníkmi sú aj hlodavce, králiky, škrečky, peruánske morčatá, vtáky a rôzne exotické zvieratá. Na mojej klinike máme dokonca aj špecialistu na plaz y a

ryby. Spektrum ochorení je veľmi široké. Podobne ako u ľudí. Dokonca sa často stretávame aj s takzvanými civilizačnými ochoreniami ako je obezita, cukrovka, vysoký krvný tlak, autoimunitné ochorenia, alergie. Denne diagnostikujeme infekčné a parazitárne ochorenia, kožné problémy, metabolické poruchy, už spomínaný diabetes alebo napríklad zníženie či zvýšenie funkcie štítnej žľazy, zlyhanie obličiek, srdcové zlyhanie, ochorenia kĺbov, žalúdočno-črevné poruchy, kardiovaskulárne ochorenia. No veľmi často riešime aj onkologických pacientov, genetické ochorenia, úrazy a určite ten výpočet nie je konečný.

Vo všeobecnosti, pri ktorých ochoreniach

zvierat ide o ich častý výskyt, no pritom by sa im dalo predchádzať?

Najčastejšie sa stretávame s rôznymi infekciami spôsobenými či už baktériami, vírusmi, parazitmi, plesňami alebo poruchami metabolizmu. Proti mnohým týmto prenosným ochoreniam existuje účinná prevencia vo forme vakcinácie, odčervovania. Patrí sem aj ochrana proti kliešťom, ktoré prenášajú množstvo parazitárnych ochorení, ako napríklad Babeziózu, Ehrlichiozu a iné. Príkladom je ochorenie nebezpečné aj pre ľudí – Borelióza, proti ktorej máme k dispozícii aj vakcináciu. Kladieme tiež dôraz na správnu výživu, čím predídeme množstvu metabolických, ale aj orgánových porúch zdravia.

Platí u zvierat to isté, čo u ľudí – že treba chodiť na každoročné preventívne prehliadky, aj keď zdanlivo zviera nič netrápi?

Preventívne prehliadky u zvierat, podobne ako u ľudí, pomôžu predísť vzniku závažných ochorení alebo včas odhaliť poruchu zdravia, ktorá sa navonok ešte neprejavila, ale je už v začiatočnom štádiu. Pri včasnom prijatí liečebných opatrení sa predíde často život ohrozujúcim stavom. Veterinárna medicína široko používa prevenciu v boji proti ochoreniam. Už dvojťždňové šteniatka sa odčervujú, podávajú sa antiparazitiká proti kliešťom, blchám, komárom. Každoročne sa vakcinujú psy aj mačky proti rôznym infekciám. Pričom na diagnostiku chorôb pečene, obličiek, hormonálnych porúch, parazitárnych ochorení sa využívajú moderné diagnostické postupy. Moderné prístroje.

A naopak, aká je podľa vás taká tá hranica medzi zdravou a už prehnanou starostlivosťou o domáce zviera?

Zdravá starostlivosť je taká, keď je domáce zviera šťastné v našej rodine. Ale to neznamená, že si môže robiť čo chce. Dôležitá je správna výchova od ranného "detstva". Pes ani

mačka nie sú ľudia a tak k tomu treba pristupovať aj z hľadiska výživy a netreba nepodľahnúť, ak si psík alebo mačička vypýta z tanierra majiteľa.

To znamená, že sa asi nestotožňujete s tým, ak si majitelia púšťajú psov alebo mačky tak blízko k sebe, až im dovoľia napríklad chodiť do postele, mačiek po kuchynskej linke, atď.?

Často informujeme našich klientov o istých zdravotných rizikách od ich zvierat, ktoré ich môžu ohroziť. Je totiž veľa ochorení, ktoré môžu preniesť do domácnosti. Napríklad bakteriálne, plesňové ochorenia, ale aj infikované kliešte alebo blchy, ktoré si donesú na svojej koži. Preto určite neodporúčam spoločnú posteľ ani kuchynskú linku.

Veterinárnej profesii sa venujete dlhší čas, a tak zrejme viete porovnávať. Dbajú ľudia o svoje zvieratá v súčasnosti viac, ako napríklad pred desiatimi – dvadsiatimi rokmi?

Za vyše tridsať rokov, čo sa venujem medicíne spoločenských zvierat, úroveň majiteľov spoločenských zvierat nevidane vzrástla. Zaujímajú sa o nové poznatky a možnosti, ako udržať svojho psíka, mačičku či iné zvieratko v plnohodnotnom zdraví do vysokého veku a široko ich využívajú.

Pred tridsiatimi rokmi sme aj my veterinári považovali osemročného psa za starého. Teraz sa psi bežne dožívajú 14 aj viac rokov. Často v plnom zdraví a mačky aj 20 rokov. Toto svedčí o tom, že starostlivosť o spoločenské zvieratá, či už chovateľská, ale aj veterinárna, dosiahla vysokú úroveň.

Už ste načrtli, aké ochorenia môžu domáce zvieratá preniesť na nás ľudí. No existuje ľudské ochorenie, ktorým aj my majitelia vieme ohroziť ich zdravie?

Nebezpečné ochorenie je besnota, pretože je prenosné na ľudí. A pri prejavení prvých príznakov je vždy

smrteľné. No vďaka plošnej vakcinácii a uvedomelosti majiteľov zvierat a možno aj strachu pred ochorením samotným, je v našej krajine pod kontrolou. Vyžaduje si to pravidelné očkovanie. I tak je množstvo ochorení, takzvaných zoonóz, ktoré sa môžu preniesť zo zvierat na ľudí a naopak. V literatúre sa uvádza až 250 rôznych mikroorganizmov a organizmov. Sú to rôzne parazitárne ochorenia. Dobrá známa je Toxoplazmóza, larvy škrkaviek, pásomnice. Z bakteriálnych Salmonelóza, stafylokokové infekcie, Helicobacteriáza, chlamýdie, mykoplazmy. Veľmi často sa ľudia infikujú kožnými plesňami, a to hlavne od mačiek. A opačne, ľudia môžu nakažiť zvieratá streptokokovými infekciami, stafylokokmi, clostrídiami, ale aj tuberkulózou. Určite je na mieste pri kontakte s miláčikmi dodržiavať hygienu, preventívne opatrenia či pravidelné odčervovanie. Rovnako tak opatrenia voči vonkajším parazitom a sledovanie ich zdravotného stavu.

Čo by ste na záver odkázali chovateľom všeobecne - možno nejaká rada, ktorú máte často na jazyku, ale nemôžete si ju dovoliť povedať im ju osobne. Prípadne odkaz druhej skupiny ľudí, ktorí ešte len kúpu zvierat a zvažujú?

Mať zvieratko je veľký záväzok na veľa rokov. Prináša to nielen radosť, ale vyžaduje to aj značnú starostlivosť. Preto každý človek, ktorý uvažuje nad tým, že si zadováži psíka, mačičku alebo akéhokoľvek iného maznáčika, by si mal dobre premyslieť, či ho dokáže urobiť šťastným. Na klinike sa stretávame s klientami a ich zvieratkami, ktoré majú vynikajúcu starostlivosť, ale každý z nás už počul o tom, ako veľakrát končia najprv veľmi chcené, ale neskôr nechcené psy aj mačky...

Veronika Trojanová
(foto archív BK)

Aký osud čaká bývalú raketovú základňu na Devínskej Kobyle?

Mala nás chrániť pred nepriateľmi, dnes je z nej ruina. Bývalá protiletáková raketová základňa na Devínskej Kobyle už roky chátra a nemá žiadne využitie. Túto situáciu sa snažilo vyriešiť Ministerstvo obrany, ktoré objekty ponúklo na predaj mestu. Má magistrát na takúto finančnú investíciu peniaze?

Z kolosálnej základne sa stal „strašiak“

Vojenský areál začali stavať v roku 1979 a dokončili ho v roku 1983. V čase studenej vojny slúžila protiletáková raketová základňa na ochranu pred útokom nepriateľských vojsk NATO. Chrániť mala vzdušný priestor nad Bratislavou. Základňu tvorili betónové bunkre, v ktorých bolo ukrytých a na odstrel pripravených 16 rakiet typu

aby akciu nebolo vidno. Súčasťou boli aj kasárne. Tie boli na to obdobie moderne a vkusne zariadené. Pôsobilo tu približne 140 vojakov 186. raketovej brigády Československej ľudovej armády. Celkovo areál pozostával z 20 objektov. Po skončení studenej vojny vojaci postupne areál opustili. Od roku 1996 už miesto nebolo vôbec využívané na vojenské účely. Od roku 2003 priestory strážila polícia a strážna služba. O areál sa však nikto nestaral a tak začal chátrať. V roku 2016 objekt prestal byť strážený, no pustne dodnes.

Majiteľom nie je len štát, ale aj súkromníci

Ministerstvo obrany sa snažilo nevyužitých priestorov zbaviť už pred rokmi. Ponúkalo budovy na predaj súkromným

komunikácie, kanalizácie, vodovodu a betónové oploštenie,“ uvádza Martina Kovaľ Kakaščíková, hovorkyňa MO SR.

Celý areál je však situovaný na majetkovoprávne nevyrovnaných pozemkoch, ktoré nikdy neboli v správe Ministerstva obrany SR, ale vo vlastníctve cudzích vlastníkov. Kto sú títo vlastníci? Podľa rezortu obrany ide o fyzické a právnické osoby. Ich zoznam je verejne dostupný. „Dôvodom majetkovoprávneho neusporiadania pozemkov je rozhodnutie o prebytočnosti nehnuteľného majetku zo dňa 7. marca 2000, ktorým minister obrany SR rozhodol, že vojenský objekt Devínska Kobyla je majetok štátu, ktorý neslúži a ani v budúcnosti nebude slúžiť MO SR ako správcovi na plnenie úloh v rámci pred-

predmetných pozemkov,“ dodáva Martina Kovaľ Kakaščíková, hovorkyňa MO SR

Výsledok rokovania nepoznáme

Keďže sa ministerstvu do-

infraštruktúry a objektov mesto nemá finančné prostriedky na to, aby na seba mohlo prevziať tento záväzok. Budeme pokračovať v rokovaníach s mestskými časťami a hľadať možnosti udržateľného bezpečného

prístupová asfaltová cesta k vyhliadkovej veži, ktorá je v zime neudržiavaná. Nápor turistov, ktorí sem prichádzajú autom, sa dá totiž očakávať aj v zime. Okolie novej rozhľadne pôsobí tiež nedokončené.

posiaľ nepodarilo predat zvyšné budovy súkromným osobám, ponúklo ich magistrátu. Rokovania o odkúpení budov prebiehali ešte v lete. Konečné rozhodnutie má vysloviť mesto. Otázkou je, či dokáže pre tieto objekty nájsť zmysluplné využitie a finančné prostriedky na ich kúpu, údržbu a spracovanie do budúcnosti. Podľa hovorkyne mesta sa o raketovú základňu začal magistrát zaujímať na podnet mestských poslancov a mestských častí. „Mesto aktuálne nemá ambíciu aktívne využívať priestory raketovej základne, zvažujeme možnosti, ako lokalitu zabezpečiť tak, aby nepredstavovala riziko pre návštevníkov. Vzhľadom na rozsiahlosť areálu a stav

riešenia,“ hovorí Katarína Rajčanová.

Okolie novej rozhľadne je nedokončené a nebezpečné

Obrovský areál je momentálne vyhľadávaný veľkým množstvom návštevníkov aj kvôli novopostavenej rozhľadni. Na jej mieste stála predtým kovová rozhľadňa. Bol to vlastne obal z rakety, ktorý využívali vojaci na pozorovanie nepriateľských lietadiel. Tí, čo navštívia novú atrakciu si zo záujmom obzrú aj zdevastované a rozbité priestory raketovej základne. Nakoľko je pohyb v nebezpečných ruinách povolený, hrozí riziko úrazu. Ohrozujúce sú hlavne labyrinty chodieb pod zemou. Problémová je aj

Devínska Nová Ves, ktorá stavbu rozhľadne iniciovala však cestu ani priestory raketovej základne upravovať nemôže: „Asfaltová cesta k vyhliadkovej veži nie je v katastri MČ Devínskej Novej Vsi a ani raketová základňa nám nepatrí. Naša mestská časť zo zákona nesmie investovať do cudzieho majetku, ani ho upravovať,“ hovorí Jana Vedejová Sitášová, vedúca Mediálneho oddelenia MČ Devínska Nová Ves.

(mg, zdroj ciernediery.sk, bunkre.info)

S 125M NEVA. Vtedajšia verejnosť o tom netušila. Pamätníci spomínajú, že keď nosili rakety na ťahačoch, v Dúbravke vyplí osvetlenie ulíc,

osobám. Stále je však veľké množstvo z nich v rukách štátu. „V súčasnosti spravuje Ministerstvo obrany SR sedem stavebných objektov vrátane príjazdovej

metu jeho činnosti alebo v súvislosti s ním. Bolo by to neehospodárne nakladanie s finančnými prostriedkami štátu, ktoré by sa neúčelne vynaložili na výkup

Nevyhadzujte knihy - darujte ich nám
kontakt 0907 701 786

Typická štvorka

Kia Sorento 4. generácie je veľké SUV, ale nevzbudzuje záujem.

Štvorka je v numerológii symbolom stability, jednoduchosti a priamočiareho myslenia. Typický človek so štvorkou v znamení nemá túžbu byť na spoločenskom výslni. Namiesto toho je spoľahlivý a vytrvalý zamestnanec, pre ktorého sú tradícia, dôvera, disciplína a lojalita absolútne zásadné. Presne taketo je Sorento štvrtej generácie. Nevzbudzuje vo svojom okolí negatívnu záujem

ako prémiové SUV, no poslúži rovnako dobre. Možno ešte lepšie. Karoséria je pevná, v interiéri nič nebúcha. Ten vás obklopí príjemnými materiálmi, vám ako vodičovi poskytne vynikajúci posed za volantom, ostatným veľa priestoru. Pochvalovať si budete aj technológie, napríklad adaptívny tempomat a vedenie v jazdnom pruhu. Oba systémy fungovali tak hladko, že si moja priateľka ani nevšimla, že namiesto mňa šoféruje elektronika. Zaujímavosťou je sledovanie mŕtveho uhla kamera-

mi, ktoré svoj obraz premietnu priamo na prístrojovú stenu. My sme testovali 2,2-litrový diesel spojený s novou 8-stupňovou dvojspojkovou prevodovkou a pohonom

4x4, ktorým niet čo vyčítať. No Sorento je už také vyzreté auto, že by si zaslúžil nejaký trojlitrový diesel a tým by sa aj imidžovo vyrovnal prémiovým značkám.

Nie je automat ako automat

a prevodový pomer menia kontinuálne. Rady automatov v ostatných rokoch

Automatické prevodovky sa stávajú bežnou výbavou áut. Aký je medzi nimi rozdiel?

Pôvodne sa pojmom automatická prevodovka označovala samočinná prevodovka so súpravami tzv. planétových prevodov a hydrodynamickým meničom. Kedysi mali takéto prevodovky najmä kvôli preklzu meniča vyššiu spotrebu paliva, dnes už to ale neplatí. Ich výhodou je dnes odolnosť, možnosť prenášať vysoký výkon a najmä možnosť dlhodobého posúvania sa v kolónach. Menič sa neprehreje, nespáli. Špecifickým typom automatických prevodoviek sú tzv. CVT prevodovky, ktoré fungujú na princípe variátora

rozšírili tzv. robotizované prevodovky. Z konštrukčného hľadiska ide o klasické mechanické prevodovky, zmenu prevodových stupňov však ovláda elektronika. S motorom sú spojené jednou alebo dnes už väčšinou dvoma spojками. V tom prípade hovoríme o tzv. dvojspojkových prevodovkách. Výhodou dvojspojkových prevodoviek je najmä jednoduchá konštrukcia a teda dostupnosť, ale aj nízka spotreba a nepretršovaný tok výkonu na kolese pri radení.

Oslava leta

Ked' chcete príchod leta osláviť v novom kabriolete, tak ho musíte objednať už teraz.

Lexus LC 500 Convertible je doslova óda na príchod leta. Krásne a vzrušujúce tvary zvonka, luxus najvyššieho rangu vo vnútri a sofistikovaná technika sú len povestným medovým motúzikom popod váš nos. Na pohon totiž slúži famózný päťlitrový atmosféricky plnený ose-

mivalec s výkonom 341 kW (464 k). V nízkych otáčkach je kultivovaný priateľ, s ktorým môžete cestovať naprieč

kontinentom. Keď však udriete medzi kone, vie byť ostrý ako britva a svoju nátturu vtedy podporuje aj krásnymi delovými salvami z výfuku. Najkrajšie je, že

ani pri tej ostrosti vám „nevyrhne auto z rúk“. Dodávam, že strecha je plátenná, zloží sa za 15 sekúnd a viete s ňou manipulovať do rýchlosti 50 km/h.

Z ríše snov

Toyota Highlander je nové SUV, ktoré mieri na náš trh.

Veľké, takmer 5 metrov dlhé, sedemmiestne SUV, pohon všetkých štyroch kolies, výkon 181 kW (246 k), maximálny luxus, maximálna bezpečnosť a spotreba benzínu iba 6,6 l/100 km. Pozor: čistého a voňavého benzínu, nie smradľavej a čmúdiacej naftý. Zdá sa vám táto kombinácia ako z ríše snov? V podaní práve prichádzajú-

cej Toyota Highlander vôbec nie. Na pohon slúži hybridný systém s 2,5-litrovým benzínovým motorom a dvoma elektromotormi – jedným vpredu a jedným vzadu. K dispozícii bude v troch stupňoch výbavy. Vo výbave Comfort bude základná ce-

na 44 990 €, vo výbave Prestige 48 690 € a v najluxusnejšej Executive 56 190 €.

Novinky

Neďaleká budúcnosť

Renault Megane eVision predstavuje víziu elektromobilu nižšej strednej triedy. Nová platforma CMF-EV umožňuje zabudovať elektrický pohon dopredu aj dozadu (čiže aj pohon 4x4). Renault počíta s dvoma aku-

mulátormi – slabšia má kapacitu 60 kWh, silnejšia až 80. So silnejšou má byť dojazd až 450 km. Vízia to nie je ďaleká, elektrický Megane už klope na dvere.

Nové SUV od Škody

Volá sa Kushaq a smeruje do segmentu kompaktných SUV. Názvoslovie zodpovedá aktuálnej nomenklatúre, v ktorom všetky SUV automobilky začínajú na K a končia na Q. Samotné meno Kushaq v starodávnom, niekoľko tisíc rokov starom, indickom jazyku sanskrit znamená kráľa alebo vládcu. Netešte sa, auto je určene pre Indiu.

Humvee naruby

Hummer, americký kráľ najhorších ciest a bojísk, ktorý bol tradične poháňaný mohutnými benzínovými motormi, sa mení. Prichádza totiž s čisto elektrickým pohonom. Tri motory vyvinú dohromady cca 1000 Nm a 750 kW a tohto tereniaka katapultujú na stovku za asi 3 sekundy.

Rubriku pripravuje **AUTO MAGAZÍN**, najčítanejší motoristický časopis na Slovensku

automagazin.sk

youtube | Auto magazín

facebook | automagazin.sk

instagram | automagazin.sk

**auto
magazín**

Bratislava a jej premeny

Hodžovo námestie

Premena Hodžovho námestia (Mierového námestia). Pohľad z roku 1974 a súčasný - z Prezidentského paláca. Veľmi pekne ďakujeme pani prezidentke, že nám umožnila spraviť fotku zo súčasnosti, zo "svojho" okna. Tým sme získali možnosť porovnať vzhľad námestia v rôznej dobe z rovnakého pohľadu.

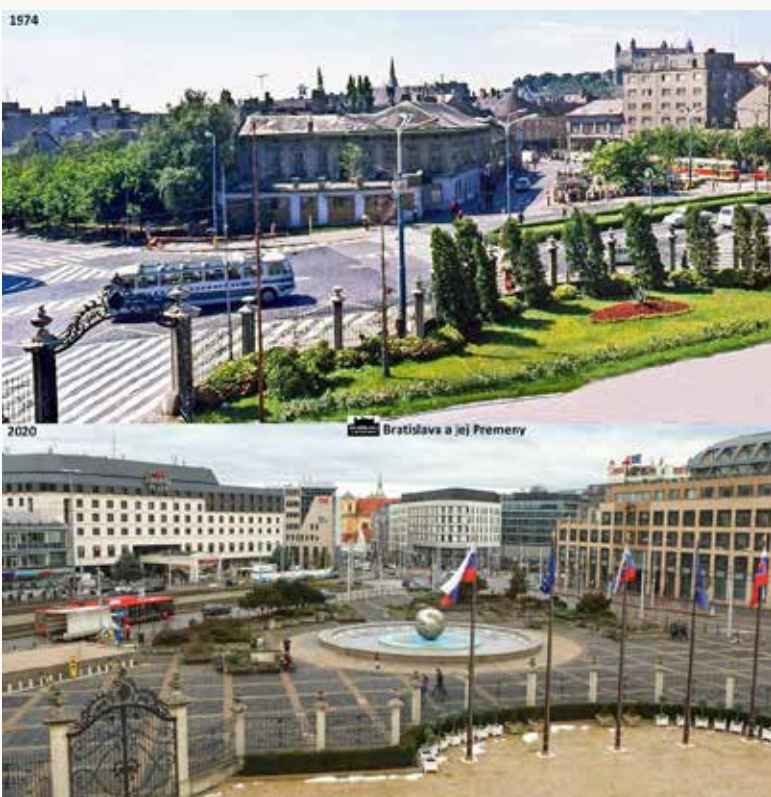
A teraz trochu histórie: Na hornom konci, asi na úseku vedúcom na Grassalkovichovo námestie, stála Suchomýtna brána, ktorú na Merianovom obraze ešte dobre vidíme. Stála na južnej časti Grassalkovichovho námestia a tvorila ju dvojposchodová veža so sedlovou strechou a arkierom, ozdobená mestským erbom. Sprava aj zľava ju posilňovali dve bašty, predsunuté z mestského opevnenia. Toto opevnenie (Polberich = Bollwerk) spomína účtovná kniha z roku 1434. Mestská účtovná kniha z roku 1445 dosvedčuje, že veža mala arkier, z ktorého sledovali blížiacich sa nepriateľov, z účtovnej knihy z roku 1457 zas vysvitá, že na arkieri bol zvon, ktorý oznamoval mešťanom, že sa blíži nepriateľ.

Cez priekopu viedol most postavený na drevených koloch. Svojrázne meno brány pochádza z toho, že sa tu vyberalo mýto za tovar dopravovaný po obchodných cestách z údolia Moravy a z úpätia Malých Karpát. Prvá zmienka o bráne pochádza zo 14. storočia, z rokov 1330 - 1360, keď ju synovia prešporského richtára Jakuba, Štefan a Pavel bez akéhokoľvek

právneho dôvodu odňali panonhalmskému opátovi, ktorému podľa darovacej listiny kráľa Bela II. z roku 1137 patrila tretina z mýta, čo sa tu vybralo. Bratia si uzurpovali mýtné právo a poškodenému opátstvu vyplácali iba 70 zlatých. Bránu zbúrali v roku 1805, ale meno, ktoré po nej dostal západný koniec Ulice arcikniežaťa Friedricha, sa zachovalo aj potom. Mestská rada na zasadnutí 28. júla 1879 dala ulici názov Ulica pri bráne na Suchom mýte, pričom ho rozšírila aj na Vápenný trh a na Štvorvedrovú ulicu.

Keď kráľ Žigmund Luxemburský vydal v roku 1423 príkaz opevniť mesto pred husitmi, vzniklo tzv. vonkajšie (predmestské) opevnenie. Začínalo na Hrade, odkiaľ vo forme palisád pokračovalo na Hodžovo námestie, kde sa pripájalo na Suchomýtnu bránu. Pred ňou sa už odpradáva nachádzala studňa, ktorú po polovici 18. storočia nahradili fontánou s tečúcou vodou. V tom čase si tu tiež nechal gróf Anton Grassalkovich postaviť záhradný palác. Keď bránu zbúrali (1804), priestor pred palácom sa otvoril a stalo sa z neho skutočné námestie. To od roku 1876 skrášľovala socha bohyně Diany, ktorú umiestnili do stredu fontány. Ide o voľnú kópiu sochy Artemidy, pochádzajúcej z vykopávok neďaleko talianskeho mesta Gubbio. Jej originál sa nachádza v Louvri. Bratislavská socha sa skladá z dielcov, ktoré odliala firma Mader na blumentálskom predmestí. Kamenný sokel pod ňou ozdobili na štyroch stranách chrliče vody v tvare levích masiek. Začiatkom 20. storočia fontánu odstránili, čím „námestie stratilo veľa zo svojej idyllickej malebnosti“ (Ortvay). Sochu premiestnili do Auparku (Sadu Jána Kráľa) a odštartovala tak svoju Tour de Pressburg. Ešte predtým, než Nemecko anektovalo Petržalku, jej stihli nájsť miesto pred kinom Weltspiegel (neskôr Stalin-grad, dnes Mladost). To obľubovali najmä nižšie spoločenské vrstvy z Zuckermendlu a Vydrice, a keďže v jeho tapacirovaných sedadlách sa sem-tam dalo nájsť nepríjemné prekvapenie, volali ho aj Flo-kinó (Blcháreň). Pred ním stojaca socha ženy s hlavou naklonenou smerom k podpazušiu prirodzene asociovala špecifickú kontrolnú činnosť, preto sa ujal ľudový názov Blšiarka. Dnes ju možno nájsť vedľa schodiska na prízemí Primaciálneho paláca. Súdiac podľa nezmenenej pózy, blch sa doteraz nezbavila.

zdroj foto TASR-L.Deák(BAJP)

Štúrova ulica

Štúrova ulica (Ulica Gábora Barossa) a Šafárikovo námestie (Námestie kráľa Ondreja). Diaľkový vlak Viedenská električka - Pressburgerbahn - Bécsi villamos prichádza na zastávku Veliteľstvo armádneho zboru v smere jazdy do Viedne (v opačnom smere bola zastávka v oblúku na zjazde z mosta na Vajanského nábrežie). Vedľa diaľkového vlaku v zložení jednosmerná električná lokomotíva

GANZ P.O.H.É.V. Eg (5 alebo 6) a dvoch osobných kurzových vozňov je niekdajší Landererov palác. Postavený bol v roku 1770 pre prvého bratislavského kníhtlačiara Jána Michala Landerera. Palác v roku 1857 získala pre účel kasárni rakúsko-uhorská armáda - palác sa nadstavol o 1 poschodie, pričom prišiel o barokové ornamenty na fasáde. Za prvej ČSR v ňom sídlila vojenská škola pre dôstojníkov generálneho štábu. 16. júna 1944 počas leteckého útoku na rafinériu Apollo bol palác ťažko poškodený a v roku 1947 pre zlý technický stav zbúraný. Pod súčasným terénom by mali byť zachované pôvodné pivničné priestory.

text a foto VE archiv Peter Martinko/L.Deák (BAJP)

Foto hádanka Viete, kde je toto miesto?

9.8.1955, foto Anton Šmotlák

Tobrucká - Medená

Evita: Keď vás niekto pozná od štrnástich, na nič sa nehráte.

Evitu hádam ani netreba zoširoka predstavovať. Teda, najmä Bratislavčankám, ktoré si, rovnako ako obyvatelky ostatných slovenských miest, podmanila svojou knižnou tvorbou pre ženy. Pred časom sa navyše spisovateľka **Eva Twardzik – Urbaníková** vrhla na väčšiu výzvu, a to sfilmovanie niektorých svojich diel. Všetko alebo nič a Príliš osobná známosť, sa nielen čitateľsky, ale aj divácky veľmi osvedčili. A tak dnes stojí na „filmovacom pláči“ opäť. Tentoraz sa môžeme tešiť na pripravovanú komédiu podľa rovnomennej knižnej predlohy – V lete ti poviem, ako sa mám.

Pred pár týždňami sa vám, napriek nepriaznivej pandemickej situácii v krajine, podarilo odštartovať nakrúcanie tretieho celovečerného filmu. Podľa ktorej knižnej predlohy bude?

Film sa volá V lete ti poviem, ako sa mám, podľa rovnomennej knižky. Tá kniha je moja srdcovka. Vždy som sa tešila, že z nej raz bude film.

Vaša prvá snímka Všetko alebo nič bola ro-

mantickým príbehom, druhý film Príliš osobná známosť, je skôr dramatický. Aký bude žánrovo tento tretí?

Komédia. Taká tá, že celý čas sa uchechtávate a usmievate a na konci máte dobrý pocit. Aspoň taký bol môj zámer, a tak to zatiaľ cítili tí, ktorí scenár čítali. Byť štyridsiatnikom alebo štyridsiatničkou je cel-

Je pravda, že vás inšpiroval aj osobný život – partia vašich kamarátov, s ktorými ste v kontakte od školských čias až dodnes?

Áno. Je to tá najlepšia banda na svete. Keď vás ľudia poznajú od štrnástich, na nič sa nehráte, lebo aj tak nič nezahráte. (smiech)

Baví ma,

vote stretne. Je to pestré. (smiech)

Pri oboch predchádzajúcich filmoch ste siahli po zvučných hereckých menách, a to aj zo zahraničia. Na aké hviezdy sa môžu diváci tešiť tentoraz?

Teším sa, že Slovákov bude teraz trochu viac. Majo Miezga, Janko Koleník, Dominika Morávková, Soňa Norisová, Peť a

o Česko – Slovensko - Rumunskú koprodukcii, čo určite nie je jednoduché na realizáciu. Navyše tu máme koronu... Možno toto nakrúcanie hodnotiť ako najnáročnejšie, s akým ste sa doposiaľ stretli?

Áno. Ale to je život. Je to mega náročné pre produkciu, ktorá sa musí zo dna na deň prispôbovať opatreniam, a to nie je sranda, keď má štáb okolo 70 ľudí a hercov z troch krajín. Testujeme sa, dezinfikujeme, chodíme v rúškach, snažíme sa žiť v bubline. Teda nestretávať iných ľudí, aby sme minimalizovali riziko. Každý deň je výzva a po každom dni sme šťastní, že ho máme „pod strechou.“

Milovníci hlavného mesta sa vraj môžu tešiť na filmové zábery, ktoré sú vraj nakrúcané prevažne v Bratislave.

Tak to zariadila pandémia. Pôvodne sme chceli nakrúcať v Rumunsku. Pre mňa je to nová skúsenosť. Doteraz sme vždy nakrúcali mimo domu. V Prahe, v Tatrách, takže som unavená prišla na hotel, vyspala som sa, vstala a šla znovu a plác. Žila som len filmom. Teraz prídeme tak isto unavená domov, kde sa na mňa vrhne svorka detí so svojimi ne/problémami, môj dobrý muž, ktorý mi strčí do ruky pohár vína, a potom ma len zakryje, keď na gauči zaspím.

Máte už teraz predstavu o tom, ktoré ďalšie zo svojich kníh by ste chceli v budúcnosti pretaviť do filmovej podoby?

To je tak, že predstavy máte, ale dôležité je, aby sa to stretlo aj s predstavami ostatných. Nevieť, či ešte sfilmujeme nejakú moju knihu. Ak áno, budem šťastná. Ak nie, tak budeme robiť niečo, čo mi tiež bude robiť radosť. Ja mám rada svoju knižku Vzťahovú niť. Ale chlapci od produkcie si klepkajú na čelo, že kto bude točiť celý orchester v divadle. (smiech)

Viacerí režiséri sa vo svojich filmoch mihnú v nejakej maličkvej vedľajšej úlohe. Napadlo vám to niekedy?

Pri Všetko alebo nič som to veľmi chcela. Aj som sa mihla, aj ma vystrihli, aj som tú ambíciu stratila. (smiech)

Kedy predpokladáte, že by sa film mohol dostať do kín? Respektíve, keďže prevádzka kín je pozastavená, tak budete čakať na ich znovuvytvorenie alebo budete hľadať cestu, ako možno film odpremiérovať prostredníctvom inej platformy?

To je dobrá otázka. Sama som zvedavá, ako pandémia zmenila návyky filmových fanúšikov. Vnímam to aj podľa seba. S manželom trávime noci pred Netflixom. Uvidíme. Rozhodnutie je na producentoch, samozrejme. Na nás ostatných je nakrútiť dobrý film, ktorý budete chcieť vidieť tisíckrát.

Veronika Trojanová
zdroj foto: NUNEZ NFE

V a j -
d o v á .

Máme skvelých českých hercov - Terezu Kostkovú, Martina Hofmanna, Ondřeja Sokola, Jara Plesla. A v Rumunsku sme obsadili dve vychytené herečky s hercom, o ktorom hovorím, že je rumunský Leoš Mareš, len o pár rokov starší. (smiech)

Ako ste naznačili, ide

k o m „záhul“. Už aj rekapitulujete, aj stále máte nejaké sny a plány, do toho hypotéka, deti, tájomstvá, ktoré sa vám už nechce skrývať. Už si ani nenahovárate veci, ktoré sú nemožné, aj viete, že princ William sa do vás nezamiluje. (smiech)

že de-
tom ukazujem naše spoločné fotky v ich veku. Nie sme len v takom spoločenskom kontakte. Trávime spolu čas, chodíme spolu na dovolenky, na výlety, deti si vzájomne berieme na prázdniny, prežívame spolu všetko, čo nás v ži-

NOVÝ WEB RÁDIA VIVA

HUDBA, FILMY, SERIÁLY,

KNIHY, AKCIE, PODUJATIA,

SÚŤAŽE, PODCASTY

... A VYSIELANIE NAŽIVO

MY SA VÁM O ZÁBAVU POSTARÁME

www.radioviva.sk

Milan Roskopf Trojguľový:

„Denne nažonglujem so železom aspoň 1 tonu.“

Bratislavčan, ktorý sa ako jeden z mála Slovákov zapísal do knihy Guinnessových svetových rekordov. Žongloval vtedy s tromi vrhačským guľami takmer minútu. To bolo pred osemnástimi rokmi. Dnes žongluje s naštartovanými motorovými píľami alebo dolu hlavou s prilepenými podrážkami. Momentálne sa chystá na svoju najväčšiu šialenosť, ktorú ešte nikto neskúsil. **Milan Roskopf Trojguľový.**

Ako ste sa dostali k silovému žonglovaniu?

K silovému žonglovaniu som sa dostal dosť netradične a to vďaka tomu, že som v minulosti rekreačne

lometrov pred cieľom som zažil stav, pri ktorom som pocítil niečo ako keby duša opustila telo a vnímal som sám na seba z výšky niekoľkých metrov. Od tohto maratónu delím svoj doterajší život na „pred“ a „po“ životnom maratóne. Na druhý deň po tomto maratóne som dostal náhlu potrebu skúsiť žonglovať s ťažkými guľami.

Aké boli Vaše žonglérske začiatky?

Žonglovať som vedel už ako malý chalan. Ale nikdy pred tým som nepotreboval žonglovať s ničím iným ako tromi loptičkami. Postupne som si teda začal zháňať kovové gule a tak mojím prvým takýmto náčiním boli tri odliate 1

tesne nad 16 sekúnd. Čo je síce zdanlivo krátka doba, ale za tento čas som pri žonglovaní nadhodil gule 51-krát. Celkovo som doslova za štvrt minúty vyhodil viac ako pol tony železa. Zaujímavosťou je aj to, že tento výkon dodnes nikto na svete nielenže neprekonával, ale s takouto hmotnosťou ani nezažongloval. Hoci som dosiahol Guinnessov hatrick za tri uverejnené svetové rekordy v publikácii Guinness World Records v nižších váhových kategóriách, tak na tento rekord mi odpísali, že mi ho nemôžu uznať, lebo s takou hmotnosťou je žonglovanie nereálne.

Našťastie mi tento rekord uznali za platný v publikácii Believe It or Not! (Ver-

skými vrhačskými guľami. Každá vážila 7,26 kg. Žonglérsky som to zvládol za čas žonglovania 52,05 s. Bolo to na svetovom festivale netradičných rekordov Impossibility Challenger (Výzva nemožnému) v Mníchove v roku 2002. Pred tým som však už niekoľko rokov utváral desiatky svetových rekordov cez agentúru Dobrý deň, ktorá sídli v Čechách.

Ako Vás ovplyvnila aktuálna situácia, kedy sú zrušené všetky podujatia a vystúpenia? Čím momentálne žijete?

Súčasná situácia ma ani moc neovplyvnila, nakoľko mojou náplňou už nebolo vystupovanie v rámci vystúpení, lebo na to sú už vhodnejší mladší a zaujímavejší žongléri. Mojou metou bolo za posledné roky už „iba“ vytváranie najrôznejších svetových rekordov s najrôznejšími bizarnými predmetmi. Napríklad tri obrovské sekerky alebo motorové píly. A v najrôznejších bizarných polohách. Napríklad žonglovanie visiac dolu hlavou tak, že som bol o strop prilepený sekundovým lepidlom. Alebo „žonglobeh“ s tromi bowlingovými guľami. Spravidla robievam jeden až tri rekordy ročne, okrem tohto roku.

Využívate tento voľný čas na tvorbu nových kusov alebo skôr na oddych?

Nakoľko je žonglovanie mojím životným štýlom, tak v súčasnosti mám dostatok času na oddych, ktorý vyplňam práve žonglovaním a denne nažonglujem so železom aspoň 1 tonu.

Je o Vás známe, že zdolávate výškové budovy a mrakodrapy. Aký je Váš posledný úlovok? Na čo sa najbližšie chystáte?

Pretože jednou z mojich obľúbených disciplín je aj žonglérske zdolávanie výškových budov a mrakodrapov, tak by som veľmi rád „pokrstil“ svojim žonglérskeym „vybehnutím“ aj prvý mrakodrap na Slovensku, ktorý sa momentálne iba začína stavať

v Bratislave. Dúfam, že sa ho v plnej sile ešte dožijem, nakoľko dnes už mám 61 rokov.

Aký je momentálne Váš cieľ? S akými predmetmi sa chcete ešte naučiť žonglovať?

Vzhľadom na môj spomnutý vek už pripravujem aj svoju žonglérsku rekordmanskú derniéru v podobe tzv. zlatého klinca za mojou kariérou. Nakoľko som držiteľom doposiaľ neprekonaného rekordu v žonglovaní na výdrž s tromi 10 kilovými železnými guľami, chcel by som tento rekord ešte vylepšiť a zažonglovať si na výdrž s tromi 10 kilovými zlatými guľami! Technicky by to bolo

jednoduchšie žonglovanie, nakoľko zlato je asi 2,5-krát ťažšie ako železo. A tak by zlaté gule mali menší priemer, čo je z hľadiska žonglovania jednoduchšie. Zlaté gule by samozrejme ostali prípadne ako pamätný suvenír na tento atraktívny rekord tomu, kto by ich vedel poskytnúť. Chystám sa za týmto účelom osloviť aj najbohatších ľudí sveta. Som si vedomý toho, že je to najväčšia šialenosť, akú som mohol vymyslieť. Ale za čím človek celý život ide, tak to aj dosiahne. Mne sa doteraz moje bizarné nápady vždy podarilo zrealizovať.

(mg, foto archív MR)

behával dlhé trate a maratóny. Keď som si plnil vlastné výkonnostné ciele, tak jedným z nich bolo aj zdolanie maratónu pod 200 minút. Tento vysnený limit sa mi podarilo dosiahnuť až pri mojom devätnástom maratóne v roku 1993. Pri tomto výkone som si však prešiel veľkou krízou, ktorá ku zdolávaniu maratónov patrí. No mne sa prihodilo ešte niečo navyše. Pár ki-

kg bronzové gule. Keď som zistil, že mi to ide celkom bez problémov, tak som začal uvažovať nad tým, s akým najťažším náradím by som dokázal aspoň chvíľu žonglovať. Asi po desiatich rokoch systematického zvyšovania hmotností som sa dostal až na moju súčasnú maximálnu hmotnosť 30 kg. Teda k žonglovaniu s tromi 10 kg železnými guľami po dobu

te, alebo neverte), ktorá je americkou obdobou Guinness World Records.

Ako si spomínate na to, keď ste sa stali svetovým rekordérom v silovom žonglovaní ako Slovak zapísaný v Guinnessovej knihe rekordov?

Prvý svetový rekord uverejnený som dosiahol pri žonglovaní s tromi muž-

Zabúdať na seba znamená nemať veci v rovnováhe

"Ešte musím nakúpiť, večer upratať, lebo zajtra príde návšteva, mám toho veľa v práci, naučiť sa s deťmi, vybaviť toto i tamto...". Takýchto a tisíc podobných vecí počúvajú a realizujú mnohí z nás v dennej rutine. Niektorým sa život počas pandémie výrazne zrýchlil, niektorým naopak spomalil a niektorí ho majú i počas pandémie taký, ako predtým.

Bez ohľadu na to, do ktorej kategórie v tejto oblasti patríte Vy, určite si nenechajte ujsť malú exkurziu do vnútorného sveta každého z nás s psycho-

logickou **Renátou**

Ráchelovou.

Pred pár dňami sme otočili list v kalendári a po vyčerpávajúcom uplynulom roku akosi túžobne mnohí z nás očakávajú, že bude lepšie, že sa veci začnú naprávať, že ľudia prestanú byť frustrovaní, depresívni a pod.

Čo by ste im k tomu poradili?

Bez ohľadu na to, či sa ľuďom počas pandémie život zrýchlil alebo spomalil, akosi mnohí z nich zabudli na seba samotných. Je pochopiteľné, že ľudia riešili všetko, čo sa týka vonkajšieho okolia - a teda ako pomôcť svojim najbližším, napríklad čo i len nakúpiť, ako ochrániť ich, či svoje zdravie, ako sa nadstaviť na nové podmienky ohľadom práce, a pod. No popri tom všetkom zabudli na svoje vnútro. Na svoju dušu. Človek by mal mať okrem povinností, radostí a okolností tam vonku, aj potrebu, či záujem, starať sa aj o svoje psychické zdravie a pohodu, aby jeho vnútorný stav bol v rovnováhe.

Existujú na to konkrétne metódy, ktorými by si mohli ľudia i napriek nepriazni situácie počas pandémie svoj psychický stav udržiavať v rovnováhe?

Určite áno. V prvom rade je dôležité na chvíľu sa zastaviť a byť tu sám so sebou. So svojim vlastným

ja, so svojim vlastným tichom, so svojim vlastným bytím, so svojimi vlastnými pocitmi. Prijatť sa taký, aký som a so všetkým, čo práve prežívam. Ak sa chce niekomu plakať, nech sa vypláče. Ak sa niekto veľmi raduje a chce sa mu bláznivo tancovať, nech to urobí. Avšak treba sa zastaviť a byť tu každý deň na chvíľu aj sám pre seba. Tento fakt si stále nedovoli 90 % ľudí. Akoby automaticky ľudia vyhľadávali radšej pomoc u psychológov, psychiatrov, na úradoch, u lekárov, namiesto toho, aby začali od seba a tým najjednoduchším základným kameňom a zadarmo - a teda byť tu pre seba, vo svojom tichu a pohode. Po takej vnútornej sebareflexii a autenticite, ktorú si každý človek v daný deň na chvíľu dopraje,

príde príjemné uvoľnenie a relaxácia. A tá je kľúčová k opätovnému naštartovaniu ďalších zručností a zdrojov,

rovnováhe, človeka obide i choroba. A čím skôr sa psychické a fyzické zdravie dostane u každého jednot-

ktoré sú v človeku zabudované na zvládnutie záťažkovacieho obdobia. Od dlhodobšej psychickej nepohody je k zdravotnému problému len krok. Keď je psychické zdravie v

livca do rovnováhy, tým skôr sa i pandemická situácia upokojí a odíde. ROVNÁHA v každej oblasti je alfou a omegou zvládnutia akejkoľvek životnej situácie.

Nemýľme si však vnútornú pozitívnu silu a myslenie človeka s egocentrizmom, so stavaním sa k problémom „ja sám, ja to viem najlepšie a pod.“ To je niečo úplne iné.

Hovorili ste o pozitívnom myslení a vnútornej pozitívnej sile, čo konkrétne sa dá pod tým ešte predstaviť?

Mnohí ľudia sú pod vplyvom výchovy i zvyku naučení „frflať“ na všetko možné, čo sa okolo nás deje. Sú naučení posudzovať, hodnotiť, kritizovať i ohovárať. Často a všade, kde sa dá. Nechcem tým nikoho uraziť, želim si len, aby sa ľudia zastavili, uvedomili si to a mali záujem to začať meniť. V prvom rade si to musíme uvedomiť. V druhom rade musíme chcieť s tým niečo urobiť. Povznesme sa nad každodenné kritizovanie a lamentovanie nad situáciami, ktoré sa nám nepáčia a radšej sa pozitívne sami voči sebe v ten deň za niečo, čo sa nám podarilo, ohodnoťme. Zastavme sa a sami pre seba si zrekapitulujme aspoň jednu vec, ktorá sa nám v ten deň páčila. Všimnime si úsmev. Na seba i na ľuďoch. Čistý vzduch. Vodu. Mier. Veci, ktoré tu ešte stále sú, len sme sa z nich zabudli tešiť a zabudli sme si ich vážiť. Neprikladajme váhu tým negatívnym, dajme priestor tým pozitívnym,

tvári to pekné, čo sa na nej nachádza. Určite na každej jednej tvári niečo také je. Nehľadajme na našej tvári vrásky, za ktoré sa hneď zdehonestujeme. Hľadajme na tej tvári oči, ktoré dokážu vidieť a oceňme to, že ich máme zdravé a vieme nimi vidieť niečo pekné na ľuďoch, v prírode. Alebo pretransformujme malé vrásky okolo očí, či úst do poňatia, že pochádzajú z častých úsmevov v priebehu nášho života.

Viac krát ste spomenuli slovo rovnováha, čo pre vás tento pojem v širšej hĺbke vysvetlenia znamená?

Rovnováha, ak by som to chcela v takom ľudskom jazyku pomenovať, znamená mať všetko usporiadané sám v sebe a teda následne i voči okoliu tak akurát. Ani veľa, ani málo. Človek by mal vedieť ako dávať, tak aj prijímať. Ako byť k okoliu milý, tak aj tvrdší v situáciách, ktoré sú nevyhnutné. Mal by rozumieť, kedy svoj názor vyjadrovať, lebo si za ním stojí a kedy pre ten moment radšej ostať ticho, pretože by to neprinieslo osoh v danej situácii. Počkať si na moment, až sa daná situácia trochu upokojí a následne vyjadriť svoj postoj asertívne. Asertivita znamená pokojne vyjadriť svoj názor a dať priestor aj druhému človeku.

L'ahko sa povie, ťažko sa urobí. S tým sa asi stretávate veľmi často. S akými problémami ľudia najčastejšie za Vami v tomto covidovom čase chodia?

Sú to najmä rodinné vzťahy, partnerské problémy, či výchova detí.

Treba si však uvedomiť, že úlohou psychológa je dať radu, usmerniť, dať pomyselnú podpornú barličku. Seriózny psychológ neponúka "darčekové balenie", ktoré keď doma rozbaliť, všetko sa hneď a samo zmení, vyrieši.

(pk, foto archív RR)

hoci by ich na začiatku mohlo byť menej a malé. Čo posilňujeme a dávame tomu energiu, to naberať na intenzite. Účinné je aj pozretie sa do zrkadla. Nájdime na našej

Aj v čase obmedzených možností vieme začať s novým koníčkom

V čase pandémie, ktorá nás podstatne izolovala od sociálnych kontaktov, existuje viacero spôsobov, ako sa začať realizovať aj v takomto obmedzenom režime. Niektorí začali častejšie chodiť do prírody, iní prečítali oveľa viac kníh ako predtým, no a niektorí v sebe objavili "skrytú" záľubu.

Jednou z veľmi populárnych aktivít je fotenie. Dnes by sa síce zdalo, že stačí mať kvalitnejší telefón alebo zrkadlovku a viem fotiť, ale nie je tomu úplne tak. Ak to chce človek robiť naozaj s vášňou a približovať sa dokonalosti, niet nad rady odborníka. Oslovili sme preto lektora fotenia **Petra Ráca**, ktorý učí a pomáha zdokonaľovať sa záujemcom v každom veku.

Mnohí sa venujú fotografii od mladosti. Je neskoro začať v zrelšom veku?

Kdeže, nikdy nie je neskoro. Niektorí začínajú ako 15-ročný,

fascinovali a hľadal som cestu, akou to robili. Časom som zistil, že sa ďalej nerozvíjam a zmenil som prístup. Párkrát sme si vyšli s kamarátom skúsiť nový fotografom na celý deň do mesta a do prírody

ako začať – odštartovať sa musí každý sám, je potom otázkou, akú kľukatú cestu chce prejsť, či pomalú ako úplný samouk, alebo prijme pomocnú ruku.

Nie je jednoduchšie prejsť si vlastnou cestou a naučiť sa na vlastných chybách?

Je to možnosť, ale myslím si, že nie. Táto cesta je nie len dlhšia a strastiplnejšia, ale dokonca aj drahšia. Poznám viacerých začínajúcich nadšencov, ktorí svoje nedostatky riešia kúpou ďalšej drahej techniky, blesku a objektívu, o ktorých si myslia, že ich sami o sebe spasia. Aké je však sklamanie, keď sa tak nestane. Samozrejme technika je dôležitá, ale rovnako dôležitá, ak nie viac, je výtvarná stránka

Muži podľa toho čo visí prvé na vešiaku.

Popri fotografovaní sa venujete aj podpore začínajúcich fotografov?

Je to niečo, čo aj mne v minulosti pomohlo a čo ma baví, pretože vidím, ako sa po jednom alebo viacerých stretnutiach nadšenie absolventov vypláva do výšok odchádzajú s pocitom "však to vôbec nie je zložité, keby som to vedel skôr". Snažím sa obuť do topánok študenta, rozpomátať sa na svoje začiatky, čo mi nebolo jasné, čo mi pomohlo, prip. čo nefungovalo. Na internete je množstvo "návodov", avšak pre mňa bola najcennejšia živá skúsenosť pod vedením skúsenejšieho mentora. Spolupracujem aj s jednou fotografickou akadémiou v Bratislave.

Ako prebiehajú takéto stretnutia?

Stretnutia sú buď vo forme sku-

mám však študentov aj po 40-ke a 50-ke. Bol to aj môj prípad, po prvýkrát som začal s filmovou fotografiou ako študent a neskôr po dlhšej odmlke som reštartoval do sveta digitálu. Zaujímať sa dá naozaj hocikedy a hocijako a netreba mať k dispozícii úžasnú výbavu za stovky alebo tisícky eur.

Ako teda začať?

Obyčajne začíname, pretože nás fotografia fascinuje a máme potrebu zachytiť svet tak, ako ho vnímame v našej hlave. Niektorí naopak chcú "len" zdokumentovať rastúce deti alebo dovolenky, ale časom ich to "len" strhne hlbšie. Stane sa to vždy, keď obraz, ktorý vidia v hlave, sa nezhoduje s tým, čo nafotili. Vie to byť aj frustrujúce, pretože "ako je to možné, že tá krajinka bola tak pekne osvietená a na fotke je úplne vyblednutá alebo rozmazaná?". Do tohto štádia sa dostane každý začínajúci, čo je výborné, vtedy totiž začne pátrať a ponárať sa do hĺbky.

Pamätám si na to aj u seba, keď ma k fotografii opätovne pritiahlo cestovanie. Prvé fotky neboli zlé, ale niečo im chýbalo a nevedel som to pomenovať. Mal som veľa vzorov, ktoré ma priťahovali, ich fotografie ma

a fotili. Videli sme niečo zaujímavé, cvak, pozreli sme na záber na displeji, kamarát mi ho okomentoval, odfotili sme ho znovu, niečo sme zmenili a takto sa to postupne zlepšovalo. Ukázal mi, ako sa fotia rôzne situácie, čo treba nastaviť na fotoaparáte, kam sa postaviť, ako vnímať svetlo, atď.

Zrazu sa mi otvorili dvere, odkryli sa chyby, ktoré som robil a možnosti o ktorých som ani netušil. Zábery sa vylepšovali a čo bolo motivujúce, veľmi sa začali podobať tým, ktoré som videl vo svojej hlave. Po nejakom čase som absolvoval 3-ročné štúdium fotografie v Brne. Ale keď sa pýtate,

fotografie. Sú to dve strany tej istej mince. Namiesto kúpy drahej techniky by stačilo málo, aby im niekto poradil, a to nielen na papier, alebo videu, ale v reálnych podmienkach v teréne.

Je zaujímavé, že ľudia sa k fotografii dostávajú buď cestou od fotografického remesla, čiže od techniky smerom k výtvarnej stránke, alebo naopak. U žien je to skôr druhá cesta, u mužov prvá, čo je, myslím si, celkom prirodzené. Ženy majú väčší cit pre estetiku, kompozíciu a farby. My muži sme väčšinou farboslupí. Ženy majú kompozičný vnem, obliekajú sa podľa toho, ako sa cítia.

pinových workshopov s maximálnou mierou praktických cvičení a s okamžitou spätnou väzbou, alebo formou individuálnych lekcí. Tém je veľa - ovládanie fotoaparátu, svetlo, kompozícia, fotenie portrétov, alebo situačné témy...

Vaše fotografie sme prvýkrát videli na internete, ako vznikali?

Postupne, nebolo to zo dňa na deň. To čo je vidieť, sú obrázky z posledných rokov. Mnohé z nich pochádzajú zo zaujímavých zákutí Ázie, Afriky ale tiež z domáceho prostredia, hlavne portréty a príbehy. Vznikali buď náhodne, ako reakcia na zaujímavé okamihy a scenérie, alebo boli vopred naplánované a podrobne zinscenované.

Kontakt:

email: peter.racz@hotmail.com

web: <https://peterracz.wixsite.com/portraits>

(pk, foto archív PR)

celý rozhovor nájdete na bakurier.sk

A large bottle of Gosset Champagne stands in a snowy landscape. The bottle is dark with a red label that reads "GOSSET CHAMPAGNE BRUT GRANDE RÉSERVE". Next to it is a flute glass filled with sparkling champagne. In the background, there is a wooden chalet with balconies and a pair of red skis stuck in the snow. The sky is clear blue.

Vaša darčeková predajňa

DELIKATESO

www.delikateso.sk